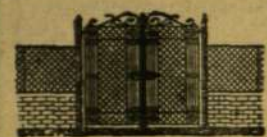

BUDAPESTI CZÉGEK.

KOLLERICH PAL ÉS FIAI
első magyar 4099
sodronyszövet-fonat és
szitaárny-gyára
IV., Ferenc József-rakp. 21.
Ajánlja számos kiállításon első
díjakkal kitüntetett gyártmányait

Toronyórakát
legelőbban, legújabb és legjob-
ban készit: 5002
Mayer Károly L.
óragyára,
Budapest, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzék bérmentve.

SCHOTTOLA ERNŐ

Budapest (Fonciere-palota).
Peronospora fecskendők,
rugyanta tömlők, kerti fecskendők,
és kutak rakatára.

VÉRTESSI SÁNDOR

ndv. illatszertár „Vénuszon”
Kristóf-tér 8. sz. a. Budapesten.
Ajánlja gazdagon felszerelt illat-raktárát, mindennemű angol és
francia illatszereket, hajkefés, olaj- és szappan-neműket,
nyugodtan nagy választékban bel- és külföldi tolette-cikkjeit.

HYGEA hajbalzsam.
E hasonlíthatatlan készítmény erőit,
szépség és tisztaság a haját, és hajnak
szálas szinét és szépségét vissza-
adja. Nem festőszer — hanem
hatásos a hajgyökérre működik.
Orvosi tekintélyekről ajánlva.
1 palackkal 2.50. — Próbá-
rágass 1.50. Egyedül elárulható
Védjegy.
Dimitrijevič S., gyógyszerész, Aracs (Bánát).

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító társaság
a világ legnagyobb pénzüintéze.
Biztosítéki alapja:
907 millió frank.
Magyarországi vezérigazgatóság:
Budapest, Bécsi-utca 5. sz.

NYERS-VASELINE
legjobb borsir.
Just és Társa, Bécs XII/2
pléh szelencze 4 kilo
tízista súlyban, bérmentve, a
birodalom minden postaillo-
mására 2.50 posta-után-
vétellel. 25 vagy 50 kilo köböl-
ben, 40 illetve 35 krajval
külföldi Bécstől v. Zúmból
(Erdélyben) elvitte, Ismét-
ládóknak his csomagolások.
A HAJ és SZAKÁL SZINE
elvezett vissza sze-
rezhető az
„Eau de Kala” segélyével.
Teljesen ártalmatlan, a haját és szakált erősíti s 15
napon át való használat mellett visszaadja annak ere-
deti szinét. **Barna, gesztenyeszin és világos**
barna ára 4 frt, fekete és szőke ára 5 frt.
Magyarországi főraktár:
Budapest, király-u. 12 Török József gyógyszerész.

TALÁLMA NYOK

szabadalmazását esz-
köli mind. államban
Réthy János
nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
mellett). Legrégibb szabad. iroda. Telefon.

LATZKOVITS A.

(Budapest, váci-utca 22)
specialis készítője jó szabású férfi-ingeknek
dús választék francia és angol férfi-divat-
és finom szövött áru cikkekben.

KÖZPONTI VÁLTÓ-ÜZLET RÉSZV. TÁRSASÁG

IV., Bécsi-utca 4. szám,
legelőnyösebben vesz és elad mindennemű érték-
papirokat és pénznemeket.

Neuschloss Ö. és Marcel

parket-gyára. Budapest, V., Felső-rakpart 10. szám.
Ajánlja kitűnő minőségű puha- és keményfa padozatait.
Számos kitűntetés. Nagy készlet.
Mintalapok, árjegyzék ingyen és bérmentve.

A MAGYAR ASPHALT RÉSZV. TÁRSASÁG

Andrássy-út 30.
Elvállal nedves lakások szárazztatási és minden néven nevezendő asfalt-
burkolási munkákat.

KERTÉSZ TÓDOR

bel- és külföldi
műiparúrok raktára.
BUDAPEST
Dorottya-utca 1. sz.
Kiválóan új nagy képes ár-
jegyzék bérmentve küld.

KÜHNE E.

gazdasági gépgyára Mosonban
Legjobb és legelőbb sorveto-gépek,
már is 12,600 példányban elterjedve,
Mindennemű gazdasági gépek nagy választékban!
Főraktár: Budapest, VI. ker. váci körút 21-k szám.

Fájós lábakra

ajánlom készítményemet
GERŐ ADOLF
cipészemester
V., Fűrdő-utca 2. sz.
Dianafűrdő-épület.

WEINWURM ANTAL
tenykepész első magyarország
chemigraphiai műintéze
Budapest, IV., Károly-utca 3.
Készit mindennemű
czinkedezési dűczot
autotypia, phototypia,
chemigraphia és cir-
comotypia útján. Alap-
rajzok, térképek, hi-
lőzatok fotolitografi-
án tőn a legúj-
nyosab-
ban sok-
sorosít-
tatnak.
Külön
berendezés
házonkívül
való tény-
képfelvéte-
lekre.

Kwizda-féle Restitutionsfluid
30 év óta ndv. istállóknak, valamint katonai és polgári
nagyobb istállóknak is, használatban; nagyobb erőfeszíté-
sek előtt és után erősítőszül; továbbá fcsomodások,
rándulások, az inak merevsége s más ily alkalmaknál;
képesíti a lovat kiváló teljesítményekre idomításnál.
Kapható Ausztr.-Magyar-
orsz. gyógyszer-tár-
saiban és drogistáinál
Fő letét: Kwizda Ferenc János
osztr. cs. és k. szromán k. ndv. száll. ker.
gyógysz. Kornenburghban, Bécs mellett.
Magyarországi főraktár Bpest Török József gyógyszer.

Tessék a fönnebbi védjegyre ügyelni, s a vételnél
határozottan kifejezni:

Kwizda-féle Restitutionsfluid.

Legjobb és Leghirvesebb
Pipere Hőlgypor

La VELOUTINE

Különleges Riaspor
BISMUTHAL VEGYVET
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

KOTZÓ PÁL
Gépészmérnök BUDAPEST Üllői-ut 18. sz.

ESSENTIA OKULSIKA.
Oly kitűnő szemesztő, hogy a
szemlőve is mellőzhető. Haszná-
lati utasítással 140 grm. üveggel
1 frt minden raktárban.
ESSENTIA FAMILIE.
Gyermekek óhajto nőknek
családi örömet eszközöl.
Használati utasítással 1 üv. 2 frt.
ESSENTIA STIMULANS.
Elgyengült férfiaknak
bizonyos ifjúi tehetséget eszközöl.
Használati utasítással 1 üveggel
ára 2 forint, megküldi Literátá
B. K. Deés, (Erdély). Gergely
Ferencz Kolozsvár-
ról. Budapestről: Török
József gyógyszerész.

Hirdetések elfogadit-
nak a kiadó-hivatal-
ban, Budapest, IV.,
egyetem-utca 4. sz. a.

15. SZÁM. 1893.

BUDAPEST, ÁPRILIS 9.

40. ÉVFOLYAM.

Előfizetést feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK egyútt: félévre — 6 *

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
félévre — 4 *

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.-
félévre — 2.50 * Külföldi előfizetéseknél a postai
meghatalmazott vitéljét is csatolandó.

TAINE HIPPOLIT ADOLF.

1828—1893.

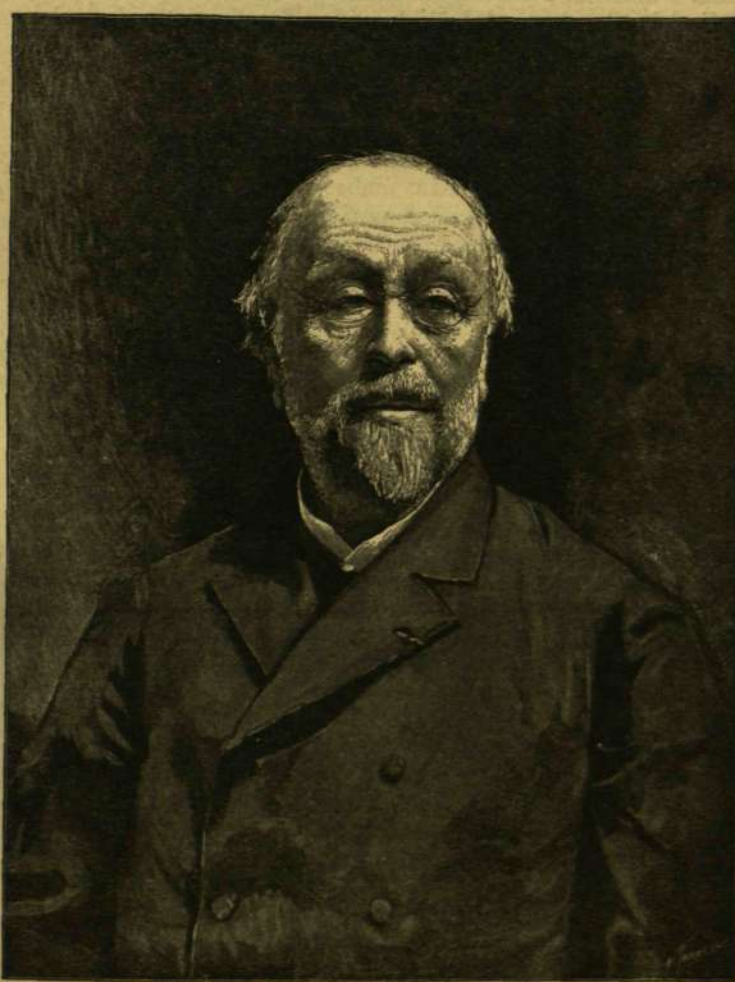
FRANCZIA műbírálat és történetírás rendki-
vül rohamos léptekkel haladt előre a XIX.
században. A múlt századbeli enciklope-
disták felszabadították a francia szellemet a
tekintély jarma alól s megnyitották a szabad
gondolkodás és ítélet-alkotás útjait a tudomá-
nyok összes ágaiban. A nagy gondolkodók, írók
és bölcselők egész csoportja fáradt a társadalom
alapjainak, a nemzetek életének, a művészetek
fővirágzásának rendszeres kidolgozásán, hogy
megtalálják amaz erkölcsi rugókat, a melyek az
emberi szellemet mindenkor mozgatták, a melyek
a tudomány, művészet és társadalmat előbbre
vitték s új irányokat jelöltek ki a haladásnak.
A kutató ész a természettudományokban siker-
rel használt induktív módszer ta-
nulmányait alkalmazni kezdé az erköl-
csi tudományokban is, hogy a szel-
lemi fejlődés minden ágában bizo-
nyos rendszereket állapíthasson
meg, a melyek világot derítsenek
az ok és okozat közötti szoros
és szabályos láncolatokra; hogy
törvényeket alkossanak a társadal-
mak, világnézetek, bölcséleti prob-
lemák, művészi termékek keletke-
zésére s hatására nézve e törvé-
nyek az erkölcsi igazságot egyte-
mesen szolgálják. Így emelkedett a
műbírálat és történetírás valódi mű-
vészi magaslatra, miután a philoso-
phiával karöltve haladt a tények
okainak megismerése és megértése.
Guizot, Thierry, Sainte-Beuve, Vil-
lemain, Vitet, Nisard és sok más
előkelő francia műbíró és törté-
netíró a polgárosultság haladásá-
ban, a művészet iskolák történe-
tében, szóval a szellem örökös
munkájában oly igazságokat hoztak
napfényre, a melyek a tiszta látás-
nak és ítélet-alkotásnak mindenkor
szigorú szabályozói lesznek.

De a legnagyobb francia szelle-
mek között is kevesen tudtak az
egyetemesítő, általánosító tiszta
gondolkodásnak oly magaslatára
emelkedni, mint Taine Hippolit
Adolf, a leghatalmasabb és leg-

szélesebb körű írók egyike az újabb kor-
ban. Rendkívüli éles látása, mély philoso-
phiája, a kérdések lényege s a tények iránti
fogékonysága oly pszichikai erővel párosultak
benne, a melyet a legkiválóbb festőkben is
mélán bámulhatnánk. Színező tehetsége ha-
talmos képzeletének egyik legerősebb tulajdon-
sága. Innen van, hogy műelemzései, jöllehet az
egy-egy írók és művészek s egész korok lelki-
letének legbensejébe hatol s rendszerhez mindenkor
igyekszik hű maradni, nem farszítók, mintha
nem is abstractiók volnának, hanem szemlélete-
sek, festőiek s egy naiv, de eleven művészi tem-
peramentum nyilatkozásai. S míg egyetemesítő
tehetsége a legnagyobb bölcselőkre vall: leíró
ereje versenyez az újkori realisták akarmélyiké-
vel. Történeti és műbölcséleti munkái nemcsak
a francia, hanem a világ minden nemzetének

irodalmi termékei között a legelső helyek egyi-
két foglalják el.
Taine a tudás és gondolkodás széles birodal-
mát bejárta, hogy a bölcséleti igazságok és mód-
szerek tanulságait mennél szélesebb körben al-
kalmazhassa; hogy a legelőbbkelő szellemek
munkáján mutassa ki azon mély érzék hatal-
mát, a melyek egész társadalmakat, egész koro-
kat, egész nemzeteket készítenek a fejlődésre,
haladásra. A bölcsélet és irodalom szeretete s
művelése valóságos szenvedély volt benne már
ifjú korában s ez a szenvedély irányozta első
lépteit tudományos búvárataiban, s később is
ennek a sugalma vezette a francia nemzet
újjaalakulása történetének elfogulatlan, éles
ítéletében.

1828 április 21-én született Voursiers-ben, s
már gyermekkorában jeleit adta nagyráhi-
vottóságának. Megvolt benne az a két
tulajdonság, a mely nélkül senki
sem boldogulhat az irodalmi pályán:
tudásvágya rendkívüli szorgalom-
mal párosult. A véletlen mintegy
kezet nyújtott neki oly képesség
elsajátítására, a melynek később
első nagyobb irodalmi diadalát kö-
szönheté. Egyik nagybátyjától, a ki
hosszabb ideig lakott Amerikában,
megtanult angolul s az angol nyelv
alapos értése, tehetségének más
ágaival, közösen serkentette az an-
gol irodalom tanulmányozására s
később az angol irodalomtörténet
megírására. Iskoláit a lehető leg-
jobb sikerrel végezte. Bölcséleti és
történelmi tanulmányait megkezd-
vén s idegen nyelveket, a németet
és olaszt is megtanulván: a leg-
kiválóbb nemzetek irodalmát és mű-
vészetét nemcsak ismerni, de rend-
szerbe foglalni is törekedett, hogy
bölcséleti kutatásait értékesíthesse
a műbírálatban és történetírásban.
Közben-közben a mennyiségű és
természettudományok iránti hajla-
mának is áldozott s a legkiválóbb
angol és német munkákat tanul-
mányozta e szakokban, s talán éppen
ennek köszönheté, hogy az irodal-
omtörténetben új s általában tudomá-
nyos kutatásaiban oly szigorú
s a mellett világos rendszerrel lép-
hetett föl. Már mint fiatal ember
szinte páratlan széles körű tudomá-
nyra tett szert s így remélheté,
hogy lassankint sikerül magát Pa-
risban kiküzdenie s valamely neki
való állásra jutnia. Azonban remé-
nyében csalódott. Naturalisztikus

TAINE HIPPOLIT ADOLF.

felfogása és iránya összeütközésbe hozták őt az akkori áramlattal, úgy, hogy Párisban álláshoz nem juthatott. A vidéken, Besançonban vállalt tehát tanárságot. De csakhamar visszatért a fővárosba, hogy mint író próbáljon szerencsét. E reményében nem is csalódott. A «Journal des Débats» és a «Revue des Deux Mondes» munkatársává lőn s mint ilyen gyorsan elismert hírnévre tett szert, főleg, midőn önálló tanulmányával («Lafontaine meséiről», «Titus Livius-ról», «A XIX. század francia klasszikus bölcselői», mely utóbbit Péterfy Jenő magyarra is lefordította, stb.) is mind jobban meghódította az újabb nemzedéket.

De a régi irány hívei nem látván Taineben mást, mint egy konok materialistát, mindent elkövettek, hogy tehetőségét és előhaladását megbénítsák. Midőn azonban 1864-ben «Az angol irodalom története» című öt kötetes nagy műve megjelent: írói tekintélye rendkívül magasra emelkedett. Ellenei ugyan megakadályozták, hogy e művét a francia akadémia a húsz-ezer frankos pályadíjjal megkoszorúzza, de abban nem akadályozhatták meg szerzőjét, hogy végre neki való álláshoz ne juthasson. Hiába ítélték el oly keményen az egész munka irányát: a kormány kinevezte őt az Ecole des beaux-arts tanárává s ezt a hivatalát kevés megszakítással majdnem haláláig viselte, mely hosszas betegség után a múlt márczius hó 5-ikén szölitotta ki az élők sorából. Kinevezetése rendkívül éles támadásra ösztönözte ellenfeleit, úgy, hogy kényszerült lemondani; a közvélemény azonban hevesen követelte visszahelyezését, a mi csakhamar meg is történt.

«Az angol irodalom története», a mely magyarul is megjelent Csiky Gergely fordításában s a magyar tud. akadémia kiadásában, egyike Taine legkiválóbb műveinek. Benne az irodalmi kutatás módszere egészen új világításban jelenik meg, kijelölve azon határokat, melyek valamely nemzet szellemi életét az irodalmi művek tükrén át mutatják, s leírva azt a módszert, melynek segítségével egy nemzet életében végbe ment nagy átalakulások puszta az irodalomból megérthetők és megítélhetők. Stendhal, Sainte-Beuve s a német kritikusok már régebben fejtegettek egyet-mást a Taine módszeréből, de világos rendszerbe foglalnia csak neki sikerült ama tényezőket, a melyek az irodalomtörténet értékének megbecsülésében mindenkor irányadók lesznek ezentúl. Mély belátása rávezette Taint az okoskodás és következtetés azon logikájára, hogy az irodalmi emlékek és művek nemcsak egy bizonyos ember gondolkodásának és érzésének módjára nézve jellemzők, hanem az egész nemzet világnézetére nézve is. Mikor Taine valamely irodalmi művet tanulmányoz, első sorban a mű szerzőjének tipikus sajátosságait látja, az érzést s gondolkodást, melyek a szerző nemzetisége, kora és környezete szerint módosulnak. Az érzést és gondolkodást tényekül fogadja el, a nemzet életében végbe ment változások legelmeibb tényeül. A külső ember megismerése után állapítja meg e tényeket, melyek valami magasabb egyetemes hatás okai. Az egyetemes hatást rendszeresnek tartja s úgy hiszi, hogy nagyjában bármely faj minden egyedével közös. «Kezdetleges rugó gyanánt — írja Taine — mindig találunk valami nagyon általános szellemi és lelki hangulatot, mely vagy természeténél fogva a fajhoz tartozik, vagy külsőleg járult hozzá valamely körülmény folytán . . . Minden külön polgárosodás összes mozgását egy állandó erő eredményének lehet tekinteni, mely minden pillanatban változtatja hatását, módosítja a körülményeket, a melyek közt működik.» A faj, környezet és időpont ősi forrásait egysíntező tényezőkkül fogadva el: természetes, hogy az egyéni tehetőség speciális sajátosságait nem képes észrevenni Taine, a mi rendszerének s felfogásának egyaránt egyoldalúsága. Ezt tagadni nem lehet; de azért a Taine rendszerre jótékony visszahatással volt amaz ellenkező és szintén egyoldalú felfogásra, mely a szellemi termékek alkotásában alig látott mást, mint egy speciális elme ötletszerű, szeszélyes működését. Jótékony hatással volt az irodalmi művek értékének megbecsülésére s kortörténeti fontosságuk kimutatására is. Taine nem haboz kimondani, hogy egy-egy szép műben benne találjuk nemcsak egy szép léleknek, hanem gyakran egy fajnak, egy egész századnak pszichológiáját. «E szempontból — írja —

egy nagy költemény, egy szép regény, egy kiváló ember emlékiratai tanulságosabbak, mint egész rakás történetíró és történeti könyv; odaadnék ötven kötetnyi alkotmánylevelet és száz kötetnyi diplomáciai okiratot Cellini emlékirataiért, Szent Pál leveleiért, Luther asztali beszédjeiért, vagy Aristophanes vígjátékaiért.» Mondhatni, hogy az irodalomtörténetet ő emelte arra a magaslatra, a hol az valamely népnek erkölcsi történetét és pszichológiáját magában foglalja s így a vallással, philosophiával egyenértékű tudomány. Az angolok maguk is nagyra becsülik e művet, a melyért 1871-ben az oxfordi egyetem a disztudori oklevéllel tüntette ki Taint. Hugo Viktor «történetirodalmi piramis»-nak nevezte el azt.

Másik nagy műve, mely a magyar közönség előtt szintén ismeretes, «A jelenkori Franciaország alakulása.» Ez is öt kötetben jelent meg. (Magyarra Toldy László és Csiky Gergely fordították és a magyar tud. akadémia könyvkiadó-vállalatában látott napvilágot.) Bámulsat adat-halmaz áttanulmányozása után írta meg Taine e munkáját: az államokirakatok, magánlevelezéseket, a királyi háztartásról szóló jelentéseket, jegyzőkönyveket, katonai parancsnokok levelezéseit, statisztikai adatokat mind átbárolta s akkor látta, hogy a magyar francia forradalom története tulajdonképen még nincs megírva. Előbbi módszeréhez itt is hi maradt. Mint előbb említett nagy művében az egyének tipikus sajátosságaiból rekonstruálja az egész nemzet irodalom történetét, így most a francia forradalom történetét: itt is a «souverain nemzetör» lelkiállapotából magyarázza a forradalom kitörését és lezajlását. Midőn az élsárgult foliások közt kutat: annyira meglepődött, hogy az idők szokásai, az emberek világnézete, hogy — mint maga mondja — sokszor kísértetbe jön, hogy hangosan társalkodjék az akkori emberekkel. S épen, mivel apró részleteiben is jól ismerte a kort: ítélete nagyon szigorúan ütött ki, a mi nem is tetszett a vérmes republikánusoknak, sem I. Napolonról alkotott felfogása a bonapartistáknak. Ő azonban sokkal mélyebben meg volt győződve igazságáról, sem hogy fölöslegesnek ne tartotta volna annak védelmére egyéni tekintélyét latba vetni.

A képzőművészetről írt kisebb tanulmányai ép oly megérdemelt mértékben emelték írói hírnevét, mint nagyobb munkái. Ezekben (a melyek nagy része magyar fordításban szintén megjelent, több az «Olesó könyvtár» füzeteiben) a művészeti iskolák fejlődésének, a «milieu», a környezet hatásának elméletét fejtette ki oly rábeszélő igazsággal, a melynél a XIX. század elméleti fejtegetései közt, talán az egy Darwin elméletét kivéve, alig van ismertebb és elfogadottabb. Pszichológiai tehetsége talán itt nyilatkozik a legrendkívülbb módon. De finom érzés és ítélet dolgában is alig versenyezhetett vele valaki. E tulajdonságait nemcsak felsorolt műveiben látjuk, hanem olasz és spanyol utazásaiiban, a «Párisi jegyzetek»-ben is, mely műve a «legszellemesebb rajza és phisiológiája a párisi életnek.» — Mint ember a lehető legegyszerűbben élt, valósággal puritán életet folytatott. Kevés gondot fordított a külső eleganciájára, de annál többet erkölcsi tisztaságának és lelki nemességének megőrzésére. Kedves társalgó volt, bár kevés körbe járt. Aumale herceg kastélyában fordult meg legtöbbször, mint a herceg estélyeinek rendes vendége. Mikor előadásait megszüntette: az Annecy-tó partján levő kies nyaralójába vonult s ott élt tudományos kedvtöltéseinek.

Taine roppant sokat dolgozott. Kötetet kötetre írt, s nem mondhatta, hogy egyetlen munkája is ne emelte volna tekintélyét. Minden művében történetíró és philosoph, műkritikus és ethnograph. A különböző tudományoknak az erkölcsi igazságot szolgáló tetteit mind összeolvastja munkáiban s mégis világos és következetes, átlátszó és mégis szigorúan tudományos. Hatása — bármiként ítélik is meg módszerét — bizonyára korszakos. Sajátságos, hogy ez a rendkívüli tehetőség mégis csak 1878-ban juthatott be a francia akadémiaiba. A spiritualisták folyvást ellenségei voltak, de sőt a politikai pártok is majdnem kivétel nélkül.

A magyar tudományos akadémia szintén küldte tagjává választotta 1885-ben s e megtiszteltetés méltóbbat nem is érhetett volna a külföldi tudósok közül. Taine, mint minden nagy szellem, nemcsak a maga nemzetének írt és élt, hanem a művelt világ összes népeinek, a melyek valamely lángelme alkotásaiban élvezetet és gyönyört találunk.

Dr. Vácz János.

KRISZTUS ÉS A GYERMEK.

Paraskhos Akhilles után új görögöl.

I.

Üres kosárral kis kezében
Jött egy koldus gyerek,
Elfogta bánat, csüggedés;
Egy puszta zárdát éret és
Magát itt vonta meg.

Fölkel megint a sápadt gyermek
S a kápolnába lép,
Mely mint kicsinyke fészék áll,
Hol fölmelegszik a madár,
A szél ha dül, ha tép.

Megáll, a mint meglátja Krisztust
Fenn a fészületen.
És mintha hozzá szólna ép,
Térdére rogy és szél ekép
Halk-töredelmesen:

II.

«Krisztus! nincs egy falat kenyér
Egész házukba» kérélek
Nézz e kosárba, lásd: vajjon
Hazugságot beszéllek.

Én szép gyerek vagyok, anyám
Mindig ezt hajtogatja
S hogy éhezem, csak egy napig,
Ezt ő sohase hagyja.

De lásd, kicsiny testvéreim,
Kivált a piczi Fruska,
Hogy éjjel-nappal éhesek,
Ezt egyik sem okozta.

Jó; hagyj el engem, bánom is,
És gondomat ne vedd föl,
De megmenthetéd, istenem,
Fruskát a gyötrelemtől.

No lásd, minden bűm és bajom
Neked híven bevallám,
Hogy később hallgatásomért
Ne haragudj te majd rám.

III.

Elhallgatott. S oh mily boldogság!
Mint röpké madarak
Jöttek elé testvérei
És Fruska is örömetli,
Vigan mosolyganak.

Öltözve új, meleg ruhába
Voltak mindannyian
S a mint meglátják őt kacaj,
römkiall és szajab
Fogadja nagy vigan.

«Van kenyertünk már és elég van,
Szegény kicsiny fiam,
— Így szól jó anyja ő neki —
S mihez csak ér, kezem teli
S mi benne, az arany.

Van mindentünk, csak szőlj te drága,
Mit hozzak? Mondd: mi kell?
Tudod-e árva gyermekem,
Nem éheztek? Van mindenem!»
«Tudom!» ez így felel.

IV.

— «Tudod! Hogyan?» — «Tudom, anyám.
A kincset Krisztus adta,
A puszta kápolnában Ő
Nézett szegény fiadra.

Őt kértem esdekelve és
Buzgó imát rebegve . . .
Nem mondta-e? — «Te inditád
Hát őt könyörülésre?

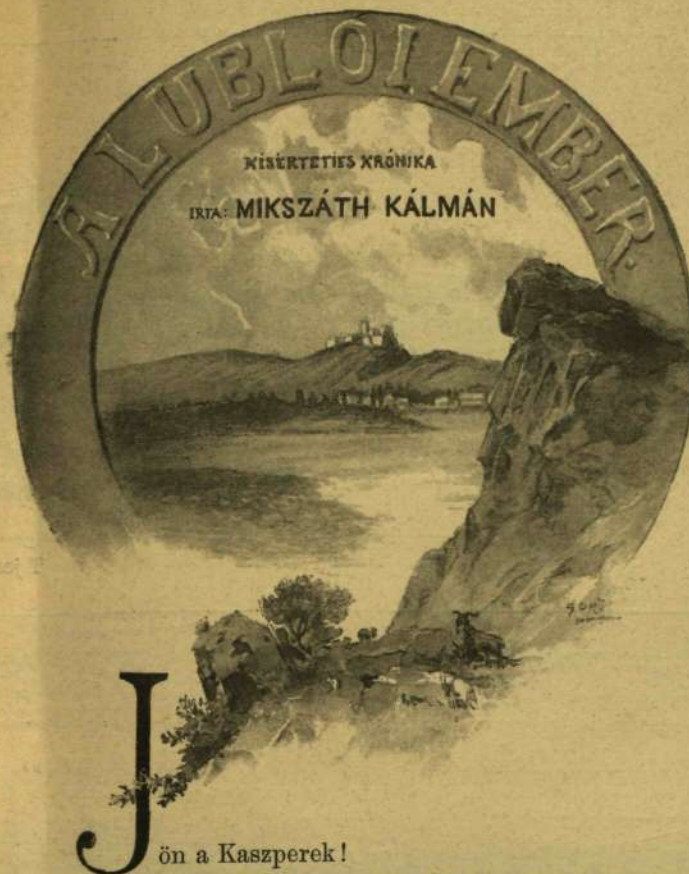
Elküldte hozzánk angyalát,
Hogy minket megsegéljen;
Menj, mondj neki hálafohászt
S szent gyertyád neki égjen!»

... De hát mint történt e csoda?
Midőn imát a gyermek
Buzgó lélekkel esde, ott
A templomban egy szeglet

Homálya mélyén úri nő
Meghallá a kérelmet
S szánó kebelrel küldte az
Anyának segédelmet.

— Oh mily csodát láthatsz ma is
Athénbe! városzerte,
Hol a nyomor dül, ott fakad
Az irgalomnak enyhe.

HEGEDŰS ISTVÁN.

Jön a Kaszperek!

Ez a rémkiallítás zúdul a hanczura közé (vagy az anyjuk, vagy a pesztonka hangja), mire a gyerekeim ijedten rebbennek szét, ki az ágy alá, ki az almáriam mögé. Jaj, a Kaszperek, a Kaszperek!

A virgőncz porontyok egyszerre megszeliődülnek; csönd lesz; de milyen csönd! Szinte hallik a szivecskéik dobogása.

Szemeiket behúnyják, de azért mégis látják a jöttét. A falak foszlanak, válnak, mint a kőd s messze elcsillan Kaszperek, száguldó fehér paripán, veres ruhában.

Az olvasó, fogadni mernék, azt hiszi most, hogy tán Kaszperek, a nevelő úr jön. Úgy ám, de a nevelők nem járnak mostanság fehér lovon és veres ruhában. Ép ez oknál fogva nem lehet kéményseprő sem, mert attól félnek ugyan a gyerekek, de szintén nem jár fehér lovon; sőt nem is huszár Kaszperek, mert az ugyan lovon jár, de nem félnek tőle a gyerekek, — még kevésbbé valami vassott gyerek, a ki birkózásban földhöz vágja őket, vagy a játékaikat elszedi, mert már annak több, mint kélszáz esztendeje, a hogy Kaszperek gyerek volt.

De mindegy, azért Kaszperek mégis eljöhet, minden percében itt toppanhat. Huh, csattog is valami ott künn a levegőben . . . Talán a lovának a patkói.

Hihetetlen bár a történetet, de feleljen érte Bél Mátyás uram¹ és a «Liber Actorum»,² melyet Vilisinszky Ferencz notárius mester hagyott ránk ékes lengyel nyelven. Ha ő kegyelmeik bolondot irtak a könyveikbe, miért legyen az nekem hibám?

De ezeken kívül még sok más forrás is meg erősíti, hogy Kaszperek Mihály kétszáz évvel ezelőtt mi mindent művelt éltében és holtá után. Valószínűleg vigan élt, mert borokkal kereskedett, a gégéje soha se lehetett száraz, valamint a zsebe sem volt üres. S azonfelül olyan szép felesége volt, hogy magát a lublói sztarosztát is a hideg lelte utána.

¹ Mikszáth Kálmán ez érdekes elbeszélését összegyűjtött műveinek sajtó alatt levő újabb kötetéből közöljük. Az elbeszéléshez lapunk ismert rajzolója, Goró Lajos számos illusztrációt készített.

² Bél Mátyás 1723-ban megjelent Prodromusában van a Kaszperek-legenda változása megírva.

³ Vilisinszky Ferencz városi notárius 1718-ban jegyzetei a Kaszperekéről szóló csodátörténetet, a hivatalos jegyzőkönyveket és kihallgatásokat is hozzá csatolva. A zagyva lengyel nyelven írott kódexet a lubló levéltárban őrzik.

Úgy bizony, a sztarosztá, a nagyságos Lubomirszky Tivadar kormányozta a várost, mert a jó Lubló még mindig lengyel szón volt, a hogy századokkal az előtt a megboldogult Zsigmond király elzalogosította.

A hegyen fekvő város, melyet «Löse leányá»-nak neveznek, mert hasonlít hozzá, elevebb, pezsgőbb volt idegenben, mint ma, mikor ismét visszakertült az édes anyai szárnyak alá.

A várból szételők sztaroszták sok gondot fordítottak intézményeire, kereskedelmére s Lubló mind nagyobb virágzásnak indult. A négyszögű piacot gyönyörű lábas házak díszíték, melyeknek nyílt előcsarnokaiban a kereskedők portékái voltak kirakva. Főleg aranyművesek, gyölcösök, gombkötők és borkereskedők voltak ott nagy számban.

Kaszpereknek már az apja is borkereskedő volt. Tokaji borokat szállított egy varsói borkereskedőnek, névszerint Csernyizky Jaroszlavnak, kinek összeköttetései voltak egész Szent-Pétervárig, vagy még azon túl is.

Különös dolgokat beszéltek már az öreg Kaszperek üzletéről is. (Azaz, hogy még akkor nem volt öreg.) Örökösen utban volt Tokaj, Lubló és Varsó között. Varsóba tutajokon járt a Popriád vizén, Tokajba gyalog. S itt a Hegyalján vette eleinte a finom borokat két aranyon, és eladta a varsói kereskedőnek öt aranyon. Később vette a tokaji borokat a Hegyalján három aranyon és eladta a varsói kereskedőnek két aranyon. Csernyizky ennél fogva gazdagodott, Kaszperek pedig szegényedett.

Hogy mi vitte erre a bolond dologra Kaszpereket, az akkor élő borkereskedők váltig törték rajta a fejüket, de nem is csodálom — pedig hiába törték, mert azt csak egy regényíró találhatja ki, — miután Bél Mátyás semmi egyéb felvilágosítást nem hagy, ha csak azt nem: hogy igen keveset tartózkodott otthon Lublón, pedig háza volt ott és a felesége is benne lakott a gyermekeivel; míg ellenben Varsóban nagyon szeretett lenni, — a hol pedig csak Csernyizky Jaroszlavnak volt háza és a Csernyizky felesége lakott benne.

Úgy úgy, sokat beszéltek a gonosz nyelvek: hogy Csernyizky kitiltotta volna egyszer a házából — ki tudja, mit tapasztalt? — de hogy aztán később még se birt ellentállni az olesó borszállítóknak.

De mindegy. A mi volt, régen volt. Juventus ventus. Kaszperek lassankint megöregedett s valószínűleg Csernyizky né is, mire a bor árát fölemelte. — Végre egy napon meghalt Kaszperek és meghalt Csernyizky is, — végezzék egymással a dolgukat a másvilágon.

De azért az összeköttetés nem szakadt meg a két borkereskedő familia közt, folytatták tovább az üzletet. Csernyizkynek egy fia maradt, Csernyizky Mihály és a Kaszperek fiuk közül is Mihály vette át a borüzletet.

Gyakran járt Kaszperek Mihály Varsóba még az öregnek életében s onnan hozta a szép asszonyt is, Jablonszka Máriát, egy odaváló borbélymesternek a hajadon leánygyójtát, — a ki egyebiránt a Csernyizky gyerekek volt szerelmese s az el is vette volna, ha a vén Csernyizky gögje engedi. — Grófkisasszonyt kell elvenned, vagy legalább nemes leányt; aranytyúkot, nem pedig egy közönséges polgári libát.

Csernyizky Mihály boszúsán mondá: — «Az aranytyúk sem nekem nem kell, sem én nem kellem neki.»

— «Semmit se félj, fiam! Van nekem egy bűvös kis hordóm, — felelt az öreg Jaroszlav; — mikor az megmozdul és azt mondja, hogy czip, czip, azok a czimeres kis csirkék mind feléd szaladnak.»

Csernyizky Mihály elpanaszolta a szíve baját egy izben a fiatal Kaszpereknek, mire az nyomban kíváncsi lett a Máriát meglátni. Gyönyörű

leány volt; magas, karesú, vállas, hosszú, rőtbe játszó szőke hajjal; nagy, nedves, beszédes, kék szemekkel. Megtetszett, de hogy is ne tetszett volna meg a fiatal Kaszpereknek! El is csípte a Csernyizky gyerek orrá elől. Megbabonázta-e Máriát, vagy mit csinált vele, hogy az olyan egyszerre hozzá pártolt? Volt is aztán Lublón olyan lakodalom, hogy még a sztarosztá is becsipett benne.

Búsult-e, nem búsult-e a fiatal Csernyizky, ki tudja; Kaszperek előtt nem mutatta, sem apja életében, sem azután. De hogy a szíve nem repedt meg, az bizonyos, mert a rá következő másik farsangon oda ajándékozta azt egy lithván leánynak. Legalább azt a hirt hozták Kaszpereknek Lublóra átutazó kereskedők.

S igaz is volt, mert mikor a tavaszon újra borokat szállított Kaszperek Varsóba, a vele ment Fajor János és Kelemen István pinczesterek tanúvallomásaiból olvashatni, már az új asszony fogadta a tornácznál, még pedig — mint Fajor János hit alatt erősíti — e szavakkal, a mikre kár volt annak idején több figyelmet nem fordítani:

— «Hamar megjöttél, édes férjem.»
— «Kár, hogy nem vagyok az, — felelte volna mosolyogva Mihály. — Én csak a szállítója vagyok a férje urának, a lubló Kaszperek. Elhoztam kegyelmeiteknek a megrendelt borokat.»

Esthalmánál történt-e, vagy rövidlító volt-e a menyecske, nem találunk semmi magyarázatot rá, hogy szinte a nyakába akart ugrani. (Hm — jegyzé meg az öreg Kelemen István, hamiskás nyelvettenéssel, — a megboldogult Csernyizky né is épen így tett a megboldogult gazdánál.)

De ez talán nem is tartozik ide; azért mondom talán, mert nem lehetetlen az sem, hogy e csodálatos mesében ez az a kacsaldó, a melyen az egész forog.

Az eleven, piczi lithván asszonyka zavarodottan mosolygott:

— «Isten hozta nálunk, Kaszperek Mihály uram. De bizony a szegény uram nincs itthon, általment Krakóbba a beteg öreganyjához, ám azért meghagyta, ha elhoznak a borokat, rakják le a pinczébe, az üres hordókat pedig szokás szerint vigyék vissza kegyelmeitek.»

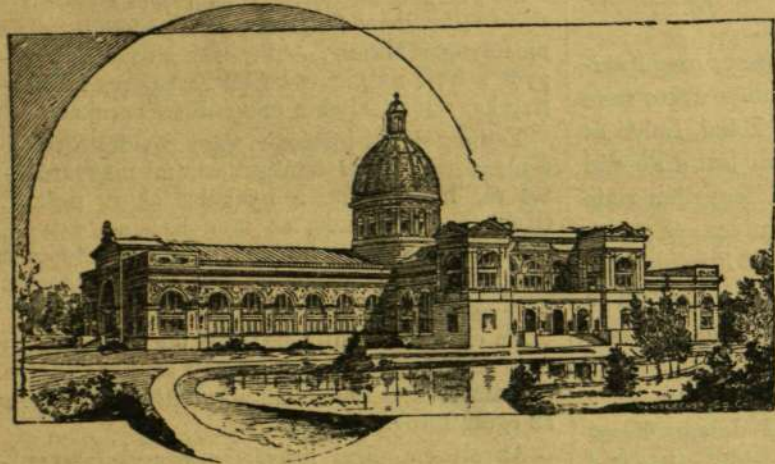
S fűrgén, mint az orsó befordult, hogy elhozza nekik a pinczekelesot, egy lithván dalt dudogtatva utközben:

«Boldog az, a kinek semmije sincs,
Pehely helyett békével van az alvó vánkosa rakva,
Dunyhája enyhe fuvalat.
A lepedője ködből van szőve,
A tolvaj semmit sem lophat el tőle.»

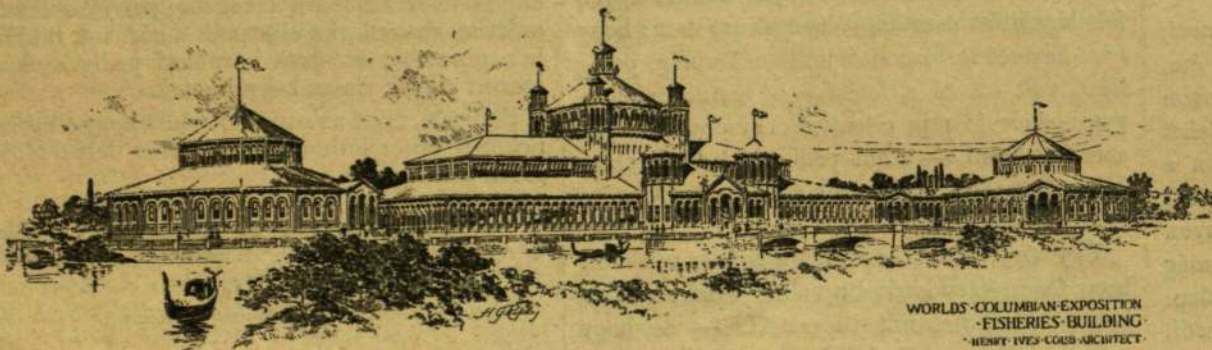
Átadta a kelesot, Kaszperekék pedig lerakták a hordókat annak rendje és módja szerint a pinczébe, a mely a világ legjobb boraival volt megtöltve. A hatalmas száz akós hordók, mindenik egy-egy apostol faragott arczképével, vagy valamely bibliai jelenettel (meg lehetett volna itt az egész keresztény vallást tanulni, a mulatva való oktatás rendszere szerint) úgy állottak sorban, mint egy nagy, zig-zugos város utczáin a házak és gyönyörűen beosztva az illető szent férfiak rangja és érdeme szerint. A Judás-hordóban csiger volt (nem érdemel egyebet az áruló), Szent Pál szegárdi vörössel vala megtöltve — talán jutalmul, hogy az oláhok ott hagyta. — A szelid János apostol gomatában egri bikavér forrt, a Szent Antalban granát villogás burgundi. (Ebből ered, úgy látszik, a Szent Antal tüze.) Két egész utcasor a Rajna kincseivel büszkélkedett, egy mellék-alagútban a spanyol borok állottak, még messze a pincze legvégében csapó ajtón kellett lemenni egy fiók pinczébe, melynek fekete falairól szürke pókhálók lógtak. Ott csupa kis hordók voltak, még pedig befalazva, hogy valamikép lábat ne kapjanak. Ez a tokaji asszük birodalma, közöttük van a híres «életmentő» is; az öreg Csernyizkynek az volt a szavajárása: «Ha egy öngyilkos-jelölt két kupiczával iszik belőle, rögtön meg lehet háziasítani.» Krétával volt ráirva a hordójára ez a két szó: «Probatum est.» Itt minden hordóhoz tradíciók fűződtek. Ebből mulattak a Báthory István király installációján. Amabból szokott rendelni a török szultán a kedvencz odaliskájá számára. Az meg ott olyan régi, hogy talán Zsigmond király is abból itta meg az áldomást, mikor Lublót zálogba adta . . .

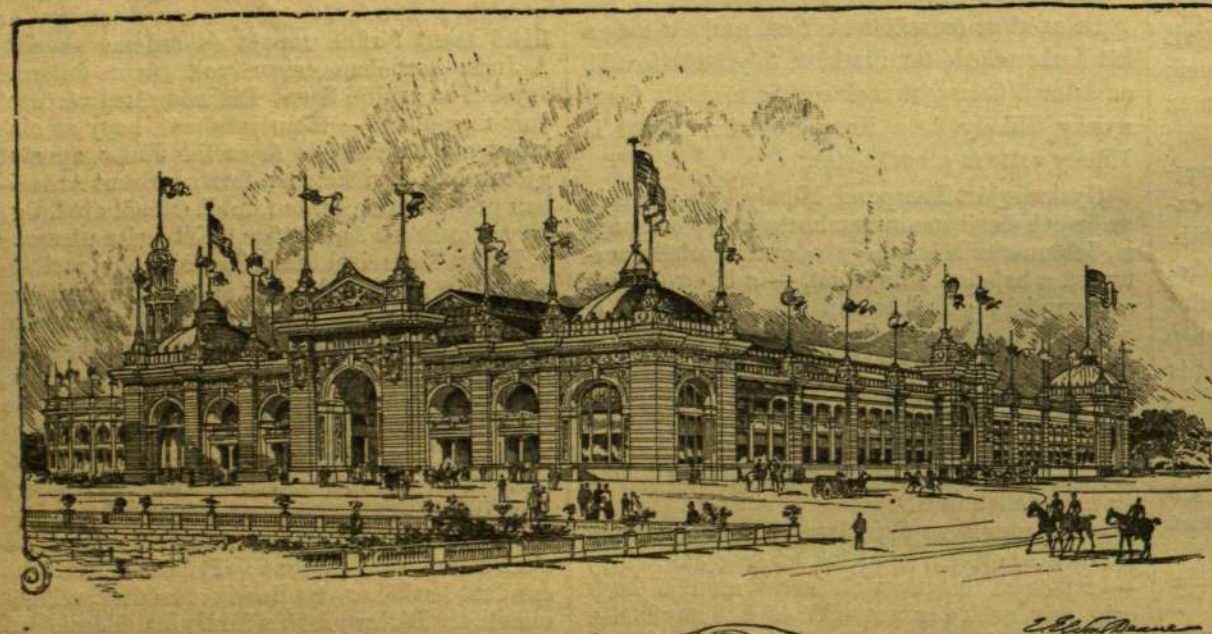
Kertészeti pavillon.

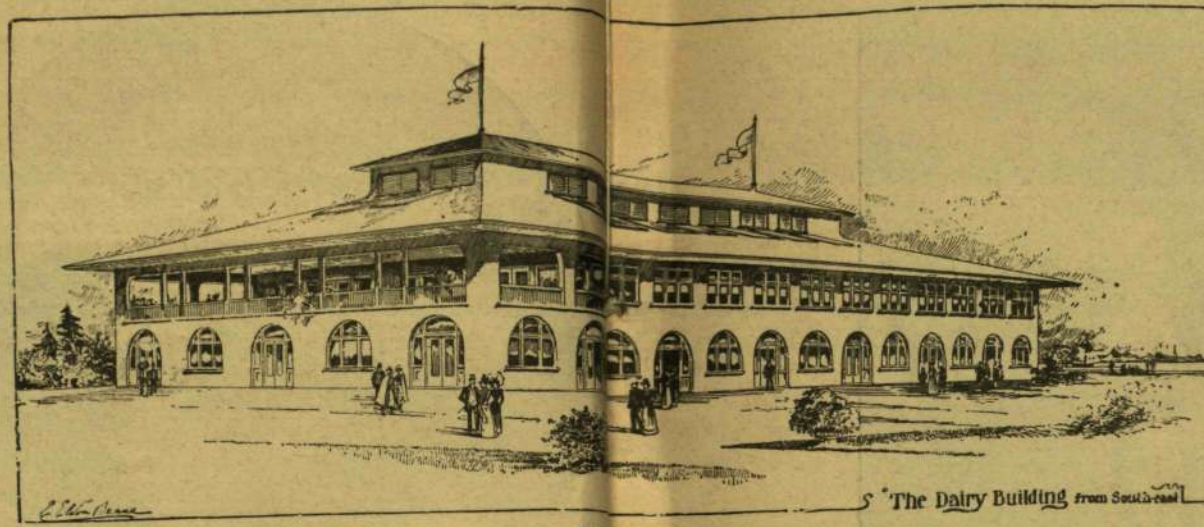
Illinois állam kiállítási palotája.

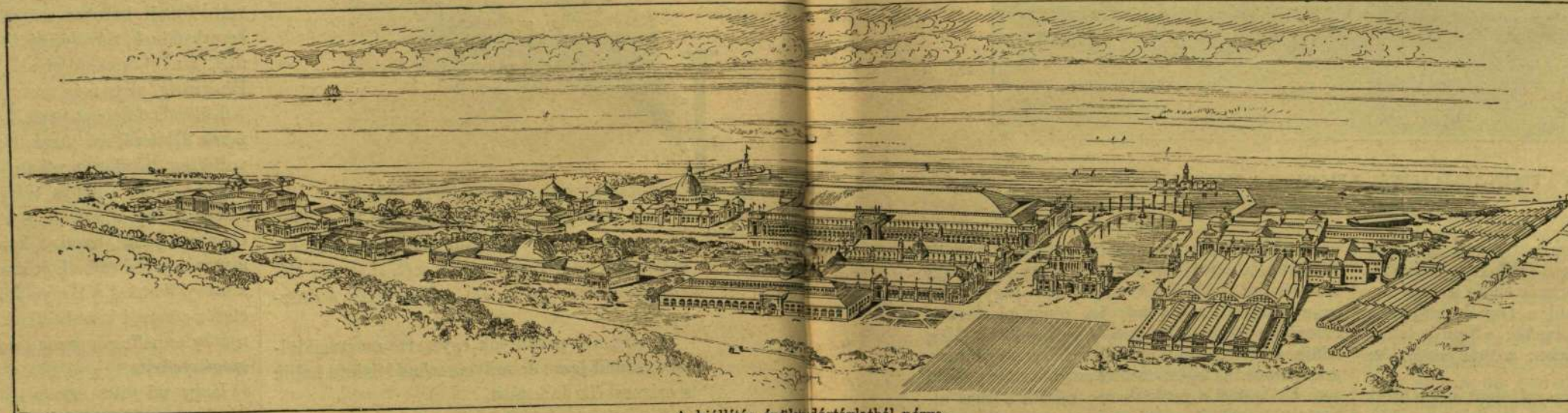
Halászati csarnok.

Bányászati csarnok.

Tejcsarnok.

A kiállítás épületei távlatból nézve.

Művészeti palota.
Illinois állam kiállítási palotája.
A nők palotája.

Halászati csarnok.
Kertészeti pavillon.

A kormány pavillona.
Közelebbi épületek.

Tengerészeti kiállítás.
Iparcsarnok.

Villamosági palota.
Vasúti állomások.

As igazgatóság palotája.
Casino és kikötőhely.

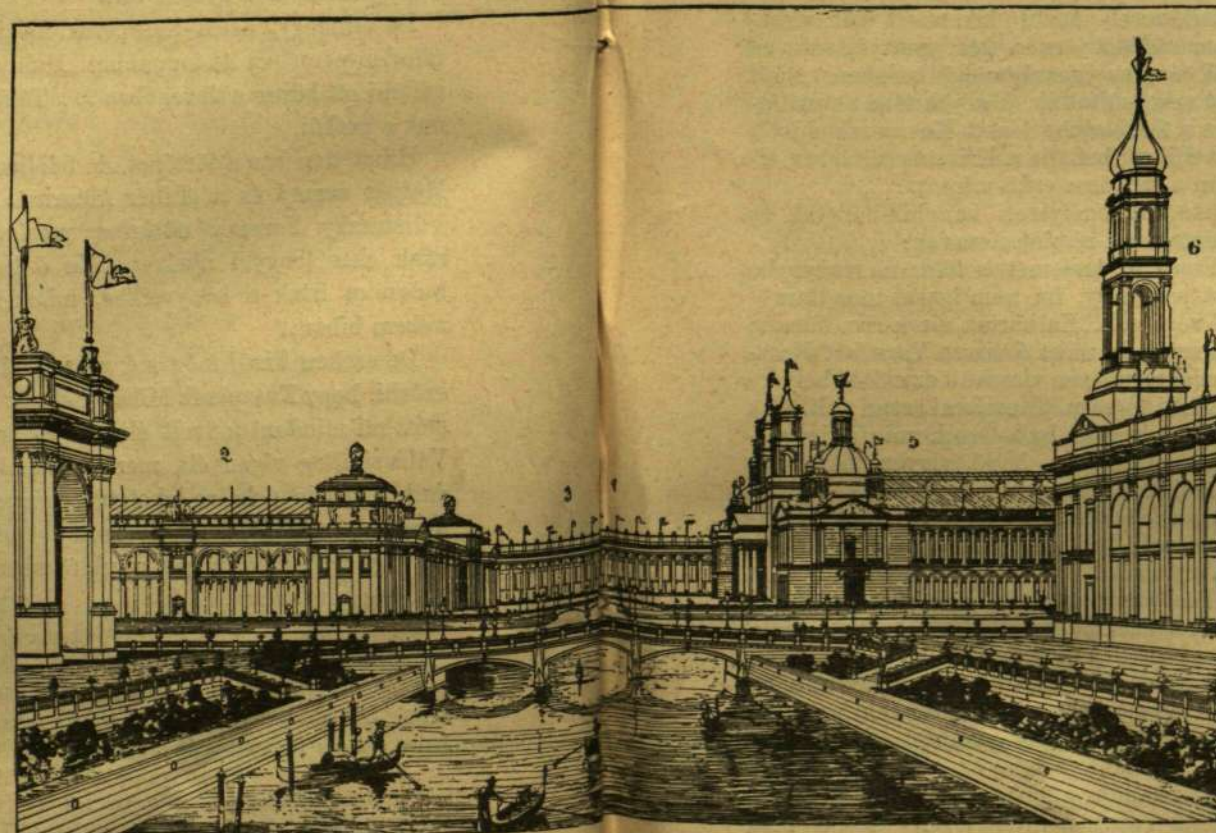
Földművelési palota.
Gépesarnok.

Erdészeti pavillon.
Tejcsarnok.

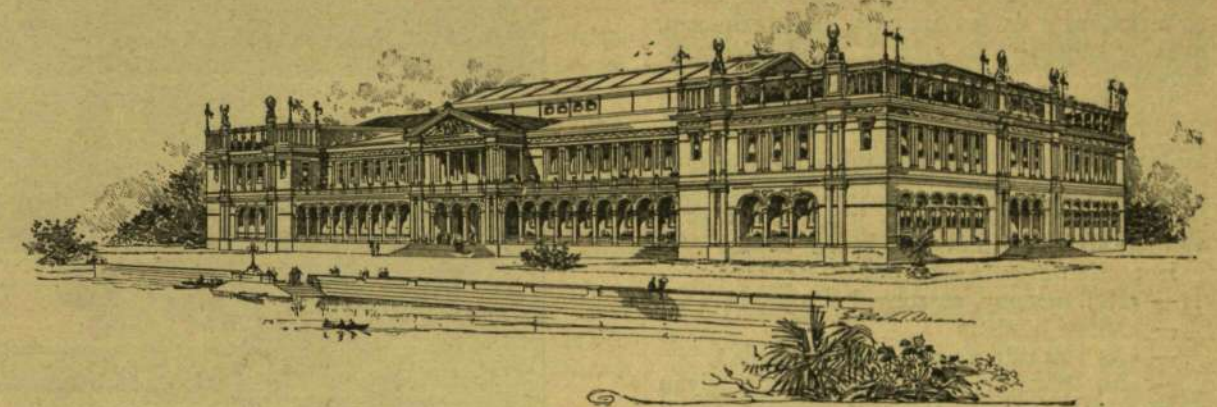
Állatkert.

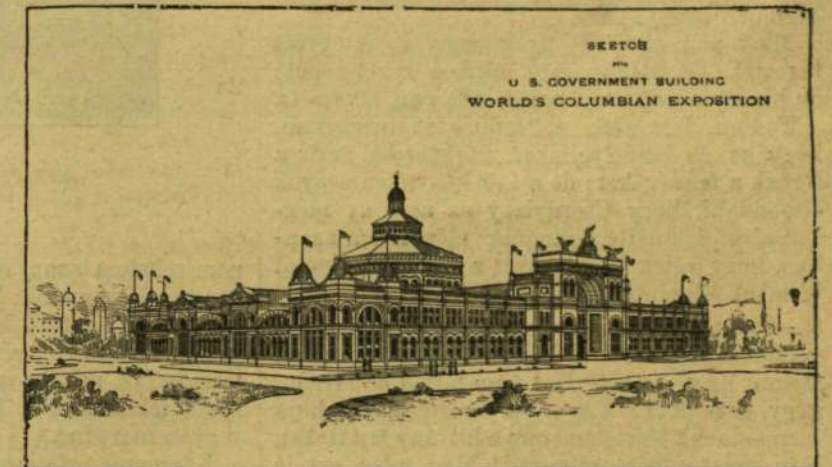
Közlekedési épület.

Részlet a kiállítás láguna felől nézve.

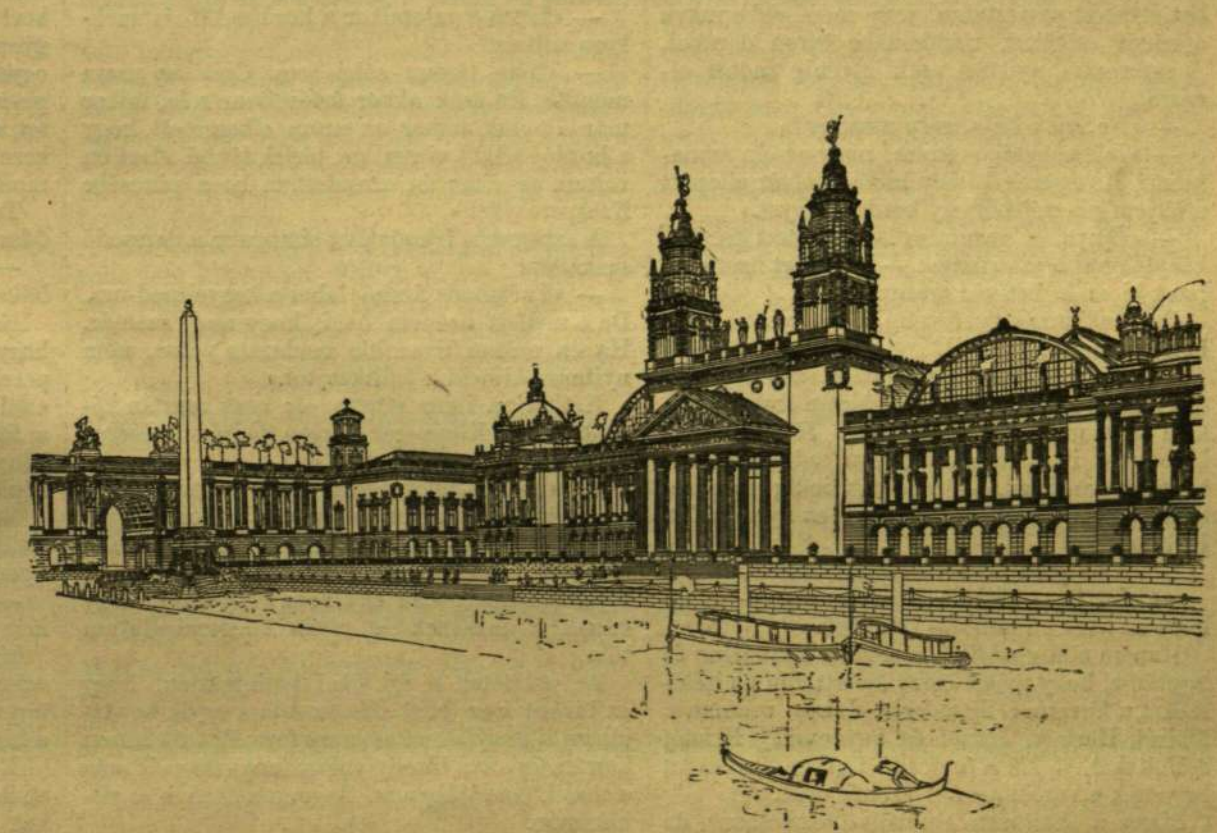
A nők palotája.

A kormány pavillona.

Művészeti palota.

Gépesarnok.

Szó, a mi szó, ez a földalatti világ nagyon megszépíti azt a másikat a föld felett...

De hátha még azt a hordót találhatnák meg, a melyről az öreg Csernyizky azt mondta a fiának: „Van nekem egy bűvös kis hordóm, mikor az megmozdul és azt mondja, hogy czip-czip, azok a czimeres kis csirkék mind feléd szállnak.”

Megtalálták-e, legfeljebb sejteni lehet; de hogy Csernyizky Mihály, mikor Krakkóból visszakerült, nem találta meg többé a bűvös hordót, arra sok jel mutat. Egy csomó a jelekből a lithván asszonyka hátára is jutott. (De nem is vett ám kivágot ruhát vagy három hétig).

Izgottan kereste a hordót Csernyizky:

— „Hej, asszony, asszony, hol a hordó?”

— „Miféle hordó?”

— „Az volt ráirva: „Körmöczyi termés.”

— „No bizony; nem érdemes érte olyan nagy lármát csapni. Ha még legalább tokaji termés lett volna.”

Csernyizky a haját tépdelte s eszeveszetten futkározott a pinczébe:

— „Jaj, hallgass, hallgas! Színültig tele volt körmöczyi arannyal.”

Most már elszápadt az asszony is és együtt keresték, kikutatván érte minden zeget-zugot; de bizony a czip-czip hordó oda van, elveszett.

Tudom, lesz rám neheztelés az országban, hogy az én beszéleimben korbácsosul verik a férfiak a feleségeket; de mégis kénytelen vagyok elmondani, hogy Csernyizky az asszony megverésével könnyített magán; előismerem azonban, hogy vétek volt azokat a hófehér patyolat vállakat fölszántani két barázdálkával.

— „Az isten verjen meg, te vigyorgó béka, a gondatlanságodért! Hát nem tudtad szemmel tartani Kaszpereket? Hát nem láttad az arcán, hogy gazember? Vagy tán megdetszett a buja szemeidnek? Mert ősmérem a hitvány fajtákat. Még meg is vacsoráltattam! Még talán azt is megsúgtad neki, merre van a hálókamrád. Nesze neked, gyalázatos!”

Pif-paf! csattogott a korbács. Hanem iszen nem volt az valami kegyetlen bikacsek. Olyan korbácsot én is szeretnék magamnak. Mert a Katharina lebomlott, bokáig erő farkosa volt; azzal ütötte, verte a kárvalott ember s tajtékzott, toporzékoló kétségbeesésben.

— „Elvitte a zsvány az üres hordók közt. Talán te magad adtad oda neki. No, már most fel is üt, alá is üt! Nekem ugyan haza ne kerülj, csak azon a hordón ülve. Szerezd vissza vagy a törvénynevel, vagy a pofádall!”

Katharina egy prókátort vett maga mellé s a hol lehetett, váltott lovakon, sehol meg nem állva sietett Lublóra Kaszperek után.

Ott első dolga volt beállítani a sztarosztához, Lubomirszky Tivadarhoz. Az épen aranykat olvasott az asztalon, szép menéscsere rakva a sárga csikókat, mindenikbe ötven darabot. A sztarosztá nyilván csak ötvenig tudott olvasni.

— „No, mi a baja, szép asszony?”

— „Jaj, nagyságos uram, nagy az én panasom! Kaszperek Mihály lubló polgár ellopott a férjem pinczéjéből egy hordó aranyat.”

— „Éjnye, a gazember! — kiáltott fel önkénytelenül a sztarosztá; — hát azért fizette az most ki az én hétszáz aranyamat.”

De csakhamar észrevette a sztarosztá, hogy bolondot mondott.

— „No, no, csak úgy tréfálok szép asszony, mert Kaszperek Mihály becsületes ember; ne kem magamnak is jó barátom. Jókédv borkereskedő itt. Vannak ugyan adósságai, de becsületesen fizeti. — Nekem mindig megfizetett. Azért nagyon meg kell rágni az ilyen vádat. Ki látta?”

— „A jó isten látta,” — sohajtott az asszony.

— „Jó, jó — mondá a sztarosztá; — csak hogy az nem alkalmas tanúnak.”

Hanem addig-addig erősködött Katharina és ügyvédje, hogy mégis össze kellett hini az ítélőszéket a kuriára: Zavadszky János urat, a főbíró, Hertelyi József és Pawlovsky Kristóf esküdteket, a kik a fenforzó ügyben igazságot tegyenek a varsói asszonyszemélynek.

Maga a sztarosztá elnököl a tanácsban; de ő maga nem szavazott.

— „En csak felakasztatom a Kaszperek barátomat, ha kegyelmetek elítélik, — mondotta vaskos humorral. — De a mi a szavazást illeti,

KASZPEREK A FESZÜLTEHEZ LÉPETT, S ELMONDTA A SZOKÁSOS ESKÜMINTÁT.

nem tehetem azon viszonyról fogva, melyben egymással vagyunk; hiszen érték kegyelmetek.”

Anyira értették, hogy már eddig is hunyorgattak egymásra pajzánul a komoly, mogorva tanácsurak, mintha mondanák: „Nem is lenne rossz felakasztatni, hehehe; a menyecske övegen maradna.”

Kaszperek ártatlan arczezal jelent meg a bírál előtt; nagy, brontes ember volt, deli természettel, csinos, piros arczezal; csak a fekete szemében volt valami különös démoni. Olyan kellemes, impónáló volt a külseje, hogy beillett volna akár szépesi grófnak is, nem hogy egyszerű borkereskedőnek.

Mikor Katharina elmondta a vádat, elmosolyodott:

— „De hisz ez neveléses!”

S mikor ez tovább folytatta, megütközéssel jegyzé meg:

— „Kegyelmed álmodik, ifjasszonyka. Én csupa üres hordókat hoztam haza. Bárcsak valami jó szellem megtöltötte volna valamelyiket ütközben! De épen tegnap mostuk ki az összes hordókat; nem volt azokban egyéb, mint borspró.”

Az esküdtek, szokás szerint, mindenféle keresztkérdések alá vették Katharinát.

— „Látta-e valamikor a hordócskát és mekkora volt az?”

— „Nem láttam soha sem. Csak az uram mondta. Én csak akkor értesültem róla, mikor már ellopták, mikor az uram elkergetett, hogy a hordó nélkül vissza ne térjek többé. Mert én voltam az oka; én eresztettem be a pinczébe Kaszperekéket.”

A sztarosztá fejcsóválva simogatta a deresedő szakállát:

— „Furfangos fickók lehet a kegyelmed ura. De a mellett üzenem neki, hogy nagy számár. Ha én nekem ilyen kis madaram volna, nem nyitnám ki neki a kalitkáját.”

Katharina nem értette el; csak azután később, mikor Kaszperek felett a főbíró kérdésére: „Hát mit szól ezekhez?”

— „Azt mondom, nagyságos sztarosztá és nagytekintetű tanács, hogy egy gonosz férjjel állunk szemben, a kinek van egy szép, jó felesége; de a helyett, hogy a tenyerén hordozná, kigondol egy mesét egy arany hordóról, hogy ennek a mesének a révén megszabaduljon tőle.”

Az esküdtek a fejeikkel bólintgattak, hogy ez bizony igaz lehet. Ha az Adam egyik bordájában, a melyből az asszony formálódott, annyi hamisság volt: bizony valamennyi maradt még a másik bordájában is. A gonosz férfiak se ritkák már.

A szép Katharina halotthalvány lett. Bentörték ezek a mérgezett szavak a szívében; odakapott a kis kezével, míg ajka elhalón nyögte:

— „Hazudik ez az ember!”

Azután a varsói prókátor mondta el a maga mondkáját latinul. A sztarosztá rágyújtott; azon a héten kapta az első pipát ajándékba. Szembeek Mihálytól, a krakkói püspöktől. Még eddig soha sem láttak Lublón ilyen ördögös szerszámot. Az egész tanács azt bámulta; senki sem hallgatott a prókátorra; nézték a pipa alkátát, a kupakját, a szárát és a sztarosztá szájából kiömlő füstöt. Valami csodálatos volt ez. A sztarosztá kevélyen köpködött ide-oda, — míg egyszer csak szédülni kezdte a feje, mire dühösen rivalt rá a prókátorra:

— „Ne beszélj szamarakat, edes fiam, mert mindjárt kirúgatlak innen, ha pontot nem csinál. Már is rosszul lettem a beszédedtől.”

A tanács azután még csak a Kaszperekkel járt pinczemeszterek, Fajor János és Kelemen István tanúk vallomásait vette protokolumba, (persze a hordóról semmit sem tudtak ő kelmeik), azután kihirdette az ítéletet Zavadszky főbíró uram:

— „Kaszperek Mihály köteles letenni az esküt, hogy az arannyal telt hordót nem lopta el.”

— „Kész vagyok esküt tenni,” — felelte Kaszperek nyugodtan.

Hertelyi uram fölkelte egy fülkéből egy csomó vessző, bot, vas-karperecz (mind a Themis akkori játékszerai) közül kikeresett két viaszgyertyamaradékot; ez a két gyertya volt az egyedüli fény az igazságszolgáltatásban. A két gyertyát meggyújtották, közéjük téve a feszületet, mire a feszülethez lépett Kaszperek s jobb keze két ujával befogta a Krisztus szívébe, elmondván a szokásos eskü-mintát.

Tompán, ünnepélyesen kongtak-bongtak az ódon teremben a rémletes szavak:

— „Vesse ki testemet a föld, ne vegye be lelkeket a menny, ha nem igazat mondtam!”

Ezzel vége volt. Katharina sirva-ríva fakadt; hogy megy már most ő vissza Varsóba? Kaszperek pedig csendesen visszaült az előbbi helyére a fal mellett löcözár. Templomi csend volt, csak a tollak perverzése hallatszott, míg a jegyzőkönyvet elkészítik; hadd vigyen haza egy kópiát belőlük az asszony is.

Végre azok is készen lettek. A főbíró behintette porzóval, Vilisinszky nótárius uram rájok nyomta a pecsétet.

— „Punktum, — mondá a főbíró. — Most már ezt is elvégeztük, megilhatjuk az áldomását.”

Mert a hogy most minden ügydarab külön számot kap, és elkönyvelik, valamikor minden ügy után egy-egy külön áldomás kebeleztek be a bírók. Így romlik el apródonként minden.

Maga a sztarosztá is nagy kedvelője volt az efféle „piatikának” s kirugyan maga alól a széket, kifelé ment s kedélyesen szólította meg Kaszpereket:

— „Hát csakugyan minden hordóját kimosatta ma, vagy maradt még vagy egy, a miben más is van, mint seprő?”

Kaszperek nem felelt.

A sztarosztá kötekedve ütött le a vállára.

— „Szóljon hát kegyelmed!”

De bizony most se szólt Kaszperek egy mukot sem, csak félrebillent, mint egy megmozdított fadarab. Teste teljesen merev volt. Nagy szemkarikái tágra nyitva ijesztően meredtek a sztarosztára. Kaszperek meg volt halva.

A tanácsagok ijedten néztek össze; csak Katharina kiáltott fel élénken:

— „Látod, sztarosztá, látod, látod? Azt mondtam nekem, hogy az isten nem alkalmas tanúnak. Nem idéztétek, mégis ide jött. No hát, állj most már szembe vele!”

De bizony a szegény sztarosztának úgy vaczogtak most a fogai, hogy esze ágába se jutott helyt állni a mondásáért.

(Folytatása következik.)

VÁRKASTÉLY A KÁRPÁTOKBAN.

REGÉNY VERNE GYULÁTÓL.

Francoziából fordította HUSZÁR IMRE.

(Folytatás.)

(15-ik képlemény.)

A fiatal gróf az Olaszországban töltött néhány év alatt középszerű haladást tett ugyan a tudományokban, a melyek iránt nem érzett magában semmiféle hajlandóságot sem, de legalább érkeke támadt a szép iránt, mint a meggyógyult vaknak a világosság iránt. Szellemé felfogván a művészet fenségét, lelkesülni tudott a festészet remekéért, melyeket Nápolyban és Velencében, Rómában és Florenzben látott. Egyidejűleg a színházakban megismerkedett az akkori zeneirodalom termékeivel is és szenvedélyesen rajongott a nagy művészek ábrázolásaiért.

Nápolyban való utolsó tartózkodása alatt és az alább elmondandó sajtószertü körülmények közt egy bensőbb, erősebb és mélyebb érzélem vett erőt a szívében.

A San-Carlo színházban akkorában egy híres énekesnő szerepelt, kinek gyönyörű hangja, tökéletes művészete és drámai játéka a zeneismerők és műkedvelők legnagyobb bámulatának tárgya volt. Mindaddig „Stilla” soha se kereste a külföld tapsait és soha sem énekelte egyebet olasz zenénél, mely akkor a zeneszerzés művészetében visszahódította a legelső rangot. Egy másuttan fellépett Carigneban, Turinban, a milánói Scalában, a velencei Feniceben, a florenzi Alfieri, a római Apolló, a nápolyi San-Carlo színházban és diadalai közepette nem sajnálta, hogy még nem járt Európa egyéb színházában.

Stilla akkor huszonöt éves, eszményien szép nő volt. Hosszú haja arany színt játszott; mély, fekete szemei tüztől lángoltak; vonásainak finomságát, testi bájainak melegségét és természet Praxiteles vésoje sem tudta volna tökéletesebben előállítani. És e nő rendkívüli művésznővé fejlődött, második Malibránná, kiről Musset Alfréd szintén elmondhatta volna, hogy:

A fájdalomat dalod az égbe vitte fel...

Hangját a legkedveltebb költők egyike így magasztalta halhatatlan stanzáiban:

Szívből fakadván, szívhez csak ez szól.

Stilla valóban ily kimondhatatlanul fölséges volt a Stilla hangja.

De ez a páratlan primadonna, a ki oly mestertien tudta zengeni a gyöngédség hangját, a szenvedélyek hevé, a lélek leghatalmasabb érzelmeit, szívében ezen indulatokat állítólag soha sem érezte. Soha sem szeretett és szeméi soha sem viszonzották azt az ezer meg ezer pillantást, a mely a színpadon minden mozdulatát leste. Úgy látszott, mintha egyedül csak a művészetben és a művészetnek akart volna élni.

Ferenz gróf, a mint Stillát legelőször megpillantotta, azonnal érezte, hogy ő az az eszménykép, a melyről addig csak álmodozni tudott. Le is mondott azon tervéről, hogy Szicília meglátogatása után elhagyja Olaszországot, és elhatározta, hogy az évad végeig Nápolyban marad. Mintha valamely láthatatlan, de szétéptelen kötelek fűzte volna az énekesnőhöz, jelen volt valamennyi előadásán, a melyeket a közönség lelkesedése valóságos diadalünnepekké emelt.

De a Stilla ajtaja kérelhetlenül zárva maradt ő előtt is, mint annyi más rajongó imádó előtt.

Ennek az volt a következtése, hogy az ifjú gróf nem sokára a legsajnálattaméltóbb emberré lett. Folyvást szerelmé forgott az elméjében; nem bírt egyébre gondolni, mint a nagy művésznőre; minden törekvése az volt, hogy őt láthassa és hallhassa és eszébe sem jutott az előkelő világban azon ismeretségeket keresni, a melyek nevéhez és vagyonához képest hozzá méltók lettek volna.

E szenvedély csakhamar annyira fokozódott Ferencz lelkében, hogy az egészséget is veszélyeztette. Képzeltető, mennyit szenvedett volna, ha versenytársa lett volna. De az ifjú gróf tudta, hogy senki nem áll útjában, még egy bizonyos, eléggé sajtószertü egyén sem, a kinek külsejével és jellemével elbeszélésünk további kifejlődésének megérthetése végett meg kell ismertetnünk az olvasót.

Ez az ember — a mint hitték, — ötven-ötvenöt éves lehetett, mikor Telek Ferencz gróf utolszor járt Nápolyban. Legkevesebb sem levén közlekeny természetű, teljesen figyelmen kívül hagyta az előkelő körökben bevett társadalmi szokásokat. Senki sem tudott semmit a családjáról, a helyzetéről és a multjáról. Ma Rómában, holnap Florenzben lehetett vele találkozni, a szerint, a mint Stilla Florenzben vagy Rómában időzött. Úgy látszott, hogy csak egyetlen szenvedélye volt: a hirneves énekesnőt hallani, a ki akkorában az énekművészet terén a legelső helyet foglalta el.

Telek Ferencz gróf attól a naptól fogva, mikor Stillának legelőször tapsolt, vagy helyesebben csak megpillantotta őt a San-Carlo színház színpadján, csakis a bálványozás önkívületében élt; de az ismeretlen különöz műkedvelő már hat év óta követte a művésznőt, mint az árnyék. Az ifjú gróftól annyiban különbözött, hogy nem a nő, hanem a hangja volt rá nézve oly feltétlen szükség, mint a levegő. Soha sem igekezett őt másutt látni, mint a színpadon, soha sem tett nála látogatást, sohasem írt neki. De valahányszor Stilla Olaszország bármelyik színházában fellépett, biztosra lehetett venni, hogy ez a magas természetű, sötét színű köpenybe burkolt ember is meg fog jelenni a nézőtéren, az arcát félig eltakaró széles karimájú kalapjával. Rendszeren leghatult ült egy elrészelt páholyban, a melyet előre kibérelt. Ott maradt az egész előadás alatt, némán, és mozdulatlanul. Mikor Stilla elvégezte a legutolsó dallamát, lopva eltávozott és soha sem maradt tovább a színházban semmiféle más énekes, vagy énekesnő kedvéért.

Ki volt ez a makacs színházlátogató és műkedvelő? Stilla hiába igekezett megtudni. De nagyon fogékony természetű lévén, e bizarr ember folytonos jelenléte minden fellépése alkalmával végre is rémületbe, — talán ok nélküli, de mindenesetre igazi rémületbe ejtette őt. Noha nem láthatta az idegent homályos páholyában, melynek rácszatát sohasem bocsátotta le, mégis tudta, hogy ott van, érezte, hogy az ismeretlen szemé folyvást rajta csúg és jelenléte annyira megzavarta, hogy még a tapsokat sem hallotta, melyekkel a közönség a színpadon való megjelenését üdvözölte.

Említtük, hogy ez a sajtószertü egyéniség soha sem közeledett Stillához. De — és ezt ki kell emelnünk — ha egyfelől nem kísérlette meg ismeretséget kötni a nővel, másfelől minden, a mi őt a művésznőre emlékeztethette, folytonos figyelmenél tárgya volt. Így például a művésznő legszebb arczképét, melyet Gregorio Michele, a híres képiro festett, ő vette meg. Valóban a szenvedélyes, elragadó, magasztos Stilla volt ez a kép, legjobb szerepei egyikében, és a roppant összegt megvásárolt arczkép bőven megértte az árt, melyet a gazdag bámuló fizetett érte.

Ez az eredeti ember ugyan mindig egyedül ült páholyában Stilla fellépése alkalmával; az is igaz, hogy csak olyankor távozott a lakásáról, mikor a színházba ment, de ebből nem szabad azt következtetnünk, hogy egészen egyedül és magára hagyatva élt. Nem. Egy hozzá hasonló eredeti társa osztotta meg a magányát. Ennek az egyéniségnek Orfanik volt a neve. Hány éves volt, hova való, hol született? E három kérdésre senki sem tudott volna megfelelni. Ha az ember beszélni hallotta, — mert szeretett fecsegni, — azon félreismer tudósok egyikének

tarthatta, a kiknek langeszük nem bírt felülkerekedni és a kik ezért megutálták a világot. Nem ok nélkül mondták róla az emberek, hogy a szegény ördög mindig dilidalmánnyokon tőri a fejét és hogy gazdag pártfogója bőven segélyezi.

Orfanik középtermetű, sovány, szűkmellű, halvány arczú ember volt. Jobb szemén, melyet talán valamely természetudományi kísérletnél keletkezett baleset alkalmával vesztett el, folyvást fekete szemtakarót, orrán pedig pápaszemet viselt, melynek egyetlen üvegét a rövid látású bal szemével használta. Magános sétatú közben mindenféle mozdulatokat tett a kezével, mintha valamely láthatatlan lényvel beszélgetett volna, a ki őt hallgatta, de soha se felelt neki.

Ezt a két alakot, a furcsa zenekedvelőt és a nem kevésbé furcsa Orfanikot nagyon jól ismerték, — vagy legalább is annyira, a mennyire lehetséges volt, — Olaszország mindazon városában, a melyekbe a színházi évad vonzotta őket. Kiváltságaik közé tartozott, hogy magukra tudták vonni a köz kíváncsiságot, és noha a Stilla bámulója mindig elutasította a hírlaptudósítokat és elhárította toladók látogatásait, végre mégis kitudódott a neve és a nemzetisége. Ő is román eredetű volt, és mikor Telek Ferencz gróf a legelső alkalommal kérdészködött, hogy mi a neve, egyik ismerőse így felelt neki:

— „Gortz Rudolf báró.”

Igy álltak a dolgok akkor, mikor az ifjú gróf Nápolyba érkezett. A San-Carlo színház két hónap óta folyvást zsúfolva volt és a Stilla szereplésének sikerei napról-napra fokozódtak. Soha sem énekelte oly bámulatosan műsorának szerepeit, soha sem részesült oly lelkesült ünnepelekedésekben.

Ferenz valamennyi előadásán az első sorban levő rendes helyén ült, Gortz báró pedig a páholya háttérében merült el az eszményi énekek és mohón hallgatta az isteni hangot, mely nélkül, úgy hitte, élni sem tudna többé.

Ekkor egy hir kezdett szárnyalni a városban, olyan hir, a melyet a közönség nem akart elhinni, de a mely végre is valóságos izgalomba ejtette a műkedvelő világot.

Azt állították, hogy Stilla az évad befejeztével vissza fog vonulni a színpadtól. Lehetőség volt-e, hogy tehetségének teljes birtokában, szépségének virágjában, művészi pályája tetőpontján elhatározhassa magát a visszavonulásra.

A hir, bár valószínűtlen, mégis igaz volt és Gortz bárónak, noha tudtán kívül, bizonyos mértékben része volt ebben az elhatározásban.

A rejtélyes modorú néző, a ki bár láthatatlannál, de mindig ott volt a páholyának rácszatán mögött, Stillánál végre is ideges, folytonos felindulást idézett elő, melytől a művésznő nem bírt szabadulni. Valahányszor a színpadra lépett, zavartnak érezte magát, s izgatottsága, melyet a közönség is észrevett, lassankint megtámadta az egészséget is. Jól tudta, hogy ha elhagyná Nápolyt, elmenekülne Rómába, Velencébe, vagy a felsziget bármely más városába, ez semmit sem használna neki és nem szabadítaná meg Gortz báró jelenlététől. Sőt még azon esetre sem szabadulhatna meg tőle, ha Olaszországot elhagyná és Német-, Orosz-, vagy Franciaországba menne. A báró mindenhová utána menne, a hol őt hallhatná; így nincs más mód ezen izgatott alkalmatlanságtól menekülni, mint búcsút vennie művészpályájától.

Telek Ferencz két hónappal e hir szárnyra kelése előtt elhatározta magát arra a lépésre, melynek következményei a legszerencsétlenebb és többé soha jóvá nem tehető katasztrófát vontak maguk után. Szabad ember és nagy vagyon birtokosa lévén, végre megismerkedhetett a művésznővel és felajánlotta neki kezét és nevét.

Stilla már régóta tudomással bírt azon érzelmeiről, melyeket az ifjú grófnak kellett. Nem titkolhatta el maga előtt, hogy a gróf előkelő főúr és hogy bármelyik magas rangú hölgy is szerencsésnek érezné magát, ha rábizhatná az életét és a jövőjét. Ehhez képest nem is titkolta el a rokonszenvét, mikor Telek Ferencz gróf felajánlotta neki a nevét. Érezte, hogy a gróf szenvedélyesen szereti őt és beleegyezett, hogy nevével legyen, a nélkül, hogy bántódott volna művészi pályájának abbahagyása miatt.

A hir tehát igaz volt. Stilla semmiféle színpadon se fog többé fellépni a san-carló évad befejezése után. Egybekelését, a melyben eddig sokan kételkedtek, teljesen bizonyosnak hitte most már mindenki.

Képzelték, hogy ez az eset nagy meglepetést keltett, nemcsak a művészi körökben, hanem az olaszországi főrangú világban is. Még azok is kénytelenek voltak megadni magukat, a kik kezdetben nem hitték e hír megvalósulását. Ekkor minden féltékenység és gyűlölet feltámadt a fiatal gróf ellen, a ki a kor legnagyobb énekesnőjét elrabolta a művészettől, megfosztotta jövő diadalaitól és elragadta bámulóinak bálványozása elől. Telek Ferencz gróf akárhány fenyegető levelet kapott, melyekre azonban nem is hederített.

Ha már a közönség körében ily nagy volt az izgatottság, képzelték, mit érzett Gortz Rudolf, mikor megtudta, hogy Stillát elrabolják tőle és vele együtt el fog vesztetni mindent, a miért eddig élt. Híre járt, hogy öngyilkossá akart lenni. Annyi bizonyos, hogy e naptól fogva nem látták többé Orfanikot Nápoly utcáin. Egy pillanatra sem távozott Rudolf báró oldala mellől. Sőt néha bezárkózott vele a San-Carlo színház azon páholyába is, a melyet a báró valamennyi előadásra kibérelt, — pedig Orfanik ezt azelőtt

hívások által előidézték késelem miatt. Ah! mily nehezen várta, hogy elragadhassa végre a színpadtól azt, a ki ezúttal a Telek grófné nevet fogja viselni és a kit el fog vinni messzire, messzire, a hol egyedül csak az övé lesz!

Végre következett az utolsó, drámai jelenet, melyben az «Orlando» hősnője meghal. Arconati csodálatos zenéje soha sem tett mélyebb hatást, mint ez este, Stilla soha sem ábrázolta Angelikát szenvedélyesebben; mintha egész lelkét lehelt volna ki az ajkai közt... Pedig szinte úgy rémlett, mintha ez a koronkint szagotott hang közel volna a megtéréshez, miután többé a világ nem fogja hallani.

E pillanatban Gortz báró páholyának rácsa zata lebocsátkozott és mögötte megjelent az a sajátságos fej, hosszú, szürkülő hajával és lángoló szemével. Láthatóvá lett a halálsápadt, éles metszésű arc, melyet Ferencz a színpalak mögött teljes világításban látott, a mire eddig nem volt alkalma.

Stilla ekkor teljesen el hagyta magát ragadtatni az utolsó ária szenvedélyes strettéjének

vendéglőjébe, hogy féltani lehetett az elméjét. Meg sem jelenhetett Stilla temetésén, mely a nápolyi lakosság óriási részvéte közt ment véghez.

A művésznőt a *Campo Santo Nuovoba* kísérték örök nyugalomra. A fehér márvány sírköre csak ez az egy szó van bevésve:

STILLA.

A temetés estéjén egy férfi ment a *Campo Santo Nuovoba*. Kimeredt szemekkel, lehajtott fejjel, összeszorított ajkakkal, melyeket mintha már a halál némitott volna el, hosszasan nézte a helyet, a hova Stillát eltemették és hallgatózni látszott, vajjon a nagy művész hangja nem szólal-e meg még egyszer és utolszor a sírhant alól.

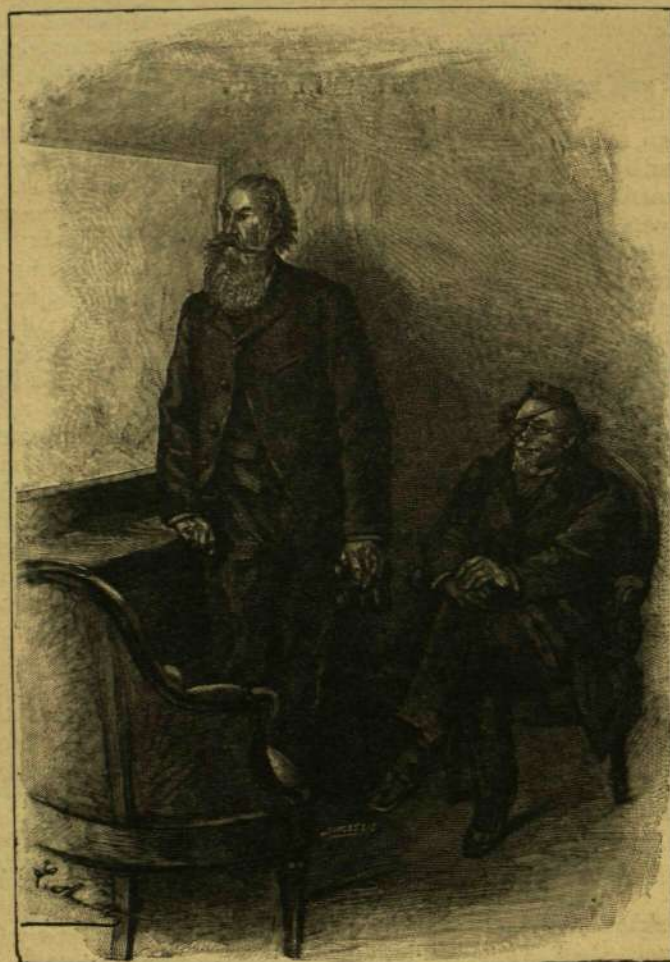
Ez az idegen ember Gortz Rudolf volt.

Gortz báró még ugyanazon éjjel elutazott Nápolyból Orfanik kíséretében és azóta senki sem tudja megmondani, mi lett belőle.

De másnap egy levél érkezett Telek Ferencz gróf számára.

Az ifjú gróf az előadás alatt a színpalak közt tartózkodott.

A páholy rácsa zata mögött megjelent az a sajátságos fej, hosszú, szürkülő hajával.

VÁRKASTÉLY A KÁRPÁTOKBAN.

soha sem tette, teljesen érzéketlen levén, mint annyi tudós, a zenének tisztán érzéki bája iránt.

E közben a napok múltak, az izgatottság nem csillapult, sőt tetőpontját érte el azon este, midőn Stilla utolszor jelent meg a színpadon. Angelika gyönyörű szerepét énekelte az «Orlando»-ban, Maestro Arconati remekművében. E szerepben akart elbűsülni a közönségtől.

Ez este a San-Carlo színház a tized részét sem fogadhatta be annak a közönségnek, a mely az ajtó előtt tolongott s melyek nagy része kénytelen volt künn maradni. Általánosan attól tartottak, hogy tüntetések lesznek Telek gróf ellen, ha talán addig nem is, míg Stilla a színpadon van, legalább a függöny utolsó legördülése után.

Gortz báró természetesen megjelent a páholyában és Orfanik ezúttal vele volt.

Stilla megjelent és meghatottabbnak látszott, mint valaha. De csakhamar magához tért, átengedte magát az inspirációjának és kimondhatatlan tökéletességgel művésztel énekelte. A lelkesedés, melyet a közönségben keltett, az öröngéssel volt határos.

Az ifjú gróf az előadás alatt a színpalak mögött tartózkodott; türelmetlen, ideges, lázas volt, alig bírta magát mérsekelni; átkozta a hosszú jeleneteket és dühöngött a tapsok és ki-

heve által... Végre e heves szókhoz ért, a melyekben Angelika szerelme, szenvedélye, kétségbeesése mintegy összpontosul:

Innamorata, mio cuore tremante,
Voglio morire...

S a mint az utolsó szót kiejti, a hangja egyszerre elakad...

Gortz báró arca rémületbe ejté... Megmagyarázhatatlan iszonyat bénította meg... Kézével a szájához kap, melyből vér ömlik... Inogni kezd... Leroskad...

Az egész közönség remegve, aggódva, izgatottan, ijedten ugrál föl.

Gortz báró páholyából rémitó kiáltás hallatszott...

Telek Ferencz gróf a színpadra rohant, karjaira kapta Stillát... fölemelte... az arczára nézett... a nevén szólította...

— «Meghalt!... meghalt!... — kiáltá — meghalt!»

Igen, Stilla meghalt... Egy véredény megszakadt a mellében... Éneke elnémult örökre, a legutolsó sohajával!

Az ifjú gróft oly állapotban vitték haza a

A levél csupán e néhány fenyegető szót tartalmazta:

«On ölte meg őt!... Jaj önnek, Telek Ferencz gróf! — Gortz Rudolf.»

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

* Beszéd nyelv nélkül. Kivételesen előfordul néha oly eset, hogy nyelv nélkül is képes valaki beszélni. Helsingforsban nemrég egy szegény nőnek ki kellett vágni a nyelvét, mert az orvosok csak így remélték megmenteni életét. Az első hetekben az operáció után alig lehetett megérteni makogását, később azonban teljesen megtanult beszélni, csak egyes hangokat hagy el vagy cserél meg.

* A prémes állatok vadászata Kanadában legutóbb rendkívül nagy sikerrel járt, úgy hogy a prém ára valószínűleg le fog szállani.

* Japánban a mult télen oly sok hó esett, hogy néhány félreeső falut a sző szoros értelmében elfedett a hó s a házak helyét is a hó felületén jelölték meg.

* Babák a bűn útján. A new-yorki Central-parkban két kised leánykát kaptak rajta, hogy a padokon ülő nők ruhájából apró darabokat kivagdosnak, hogy abból babáknak ruhákat készítsenek.

BÁRÓ EDELSHEIM-GYULAY TEMETÉSE.

Fényes katonai gyászpompá volt az, melylyel márcz. 29-ikén délután örök nyugalomra kísérték b. Edelsheim-Gyulay Lipót lovassági tábornokot, ki életében annyi katonai kitüntetést ért el, s ki a legmagasb katonai méltóságra emelkedett. Az ily nevezetes katonai halottat szokatlan pompa illet meg ravatalán. Ó felsége a király Jenő főherczeggel képviseltette magát a temetésen, s megjelent a fővárosban időző tábornoki kar, huszár századok, gyalog zászlóalj, egy üteg ágyu. Az elhunyt lovas tábornok, mint magyarországi nyugalmazott főhadtestparancsnok, oly méltóságot is töltött be, s a társas életben oly helyet is foglalt el, hogy a halála iránti részvét lehető széles körre kihatott, s az állami méltóságok is elmentek ravatalához, mint főrendiházi tagnak pedig a törvényhozás is megadta a gyászt.

Gr. Andrássy Gyula temetését kivéve, Budapestnek még nem volt alkalma, hogy ily katonai gyász-pompának tanúja lehessen. A közönség tehát tömött sorokban állt mindenütt azon a nagy útvonalon, melyen az Andrássy-út városligeti végétől kezdve a gyászmenet elhaladt, keresztül a láncz hídon, alaguton, el a Vérmező mellett, ki a budai temetőbe. Jó hosszú mérföld ez, de a közönség sorai sehol sem ritkultak. A temetés alatt az egész közlekedés megakadt; a lánczhíd és alagút is el volt zárva.

Legnagyobb volt a tolongás a hatalmas szélességű Andrássy-úton, mely annyira alkalmas nagyságánál fogva, hogy kifejlődjének rajta a rendkívüli tömegek, egész csillogó fényökben, szingazdag tarkaságokban. A meleg tavaszi verőfény ragyogott az impozáns látványon, az aranyos egyenruhák, a fegyvereken, a huszárság kivont kardjain. A csapatok már 2 órakor kivonultak, s a városligetben foglaltak állást az ágyúkkal. A katonaság vezénylete b. Fejérváry Géza honvédelmi miniszterrel, ki egyenlő rangban van az elhunyttal.

Az egyházi szertartás után a b. Edelsheim-Gyulay nevet viselő 4. számú huszárezred altisztjei vállukra emelték a koporsót s egy diszörség közt, mely egy főhadnagyból és nyolcz őrnesterből állt, kivitték a villa előtt álló hatfogatu gyászkocsira. A kocsizukat két külön kocsira helyezték. Az özvegy és menyé az első emeleti lakosztály nyílt ablakából nézték a koporsót, míg el nem tűnt szemök elől.

A mint a halottat elhelyezték, b. Fejérváry Géza tábornok a huszárság élére lovagolt, harsány hangon indulást vezényelt, s megindult a menet. Egyik képünk az Andrássy-út belső torkolatánál a huszárságot tünteti föl, legelől a honvédelmi miniszterrel, ki erőteljes, daliás alak. Az egyenruha fényét a vállon átvett széles gyászfátyol takarta el.

Báró Fejérváry után, ki sötétpej lován kivont karddal vezényelve haladt, a hadtestparancsnokság törzskari tisztjei következtek, majd két század 13-ik ezredbeli huszár, az egész utat elfoglaló sorokban. Pompás látvány volt, s a néző nem tudta, hogy a fegyelmezett lovakban, vagy a kaczkias, jótartású jász-kun legényekben gyönyörködjek-e.

A huszárok után haladt a katonai zenekar, gyászdinulót harsogtatva. Ennek taktusára lépkedett a 23-ik gyalogezred két zászlóalja. A bakák után vezették az elhunyt lovasgenerális kedvelt lovát egészen feketebe vonva. A gyászlepel hosszú uszályát egy inas vitte a ló után. Utána ment kocsin a pap. A kocsit követte egy közhuszár, egyszerű fakereszttel. Majd a két koci jött, telides-teli koszorúval, köztük igen sok nemzeti színű szalaggal. A két koci után gyászbá öltözött belső inasok két selyempárnán az elhunytat ötvennyolcz rendjelt vitték.

Mögöttük a temetkezési vállalat fekete magyarába öltözött lovasai lovagoltak, égő lámpásokkal s nyomban utánuk gördült a hatlovas halottas kocsi, egyetlen koszorúval — az özvegy koszorújával.

A halottas kocsi mellett az Edelsheim-Gyulay huszár-ezred diszörsége ment kivont karddal. A temetkezési vállalat emberei a czimereket vitték, magyar és német föliratokkal.

Közvetlen a koporsót a család négy tagja követte: az elhunyt fia: Edelsheim-Gyulay Lipót apósával, hg. Odescalchy Gyulával, valamint ennek fia Géza egyenruhában és b. Edelsheim Ferencz, az elhunyt unokaöccse, porosz gárda-

tiszt, ki az nap érkezett meg Berlinből. A családtagok után egészen egyedül haladt Jenő főherczeg, huszárezredesi egyenruhában, kinek dölczeg alakját, katonás magatartását különös érdeklődéssel nézték. Aztán a főherczeg kísérete, s az elhunyt huszárezrednek tisztikara következett, majd pedig a tábornoki kar, köztük az első sorban Wekerle miniszterelnök fekete ruhában, Lobkovitz herczeg hadtestparancsnok és Forinnyák Gyula altábornagy honvédségi adlatus, stb. Mögöttük a notabilitások s körülbelül ötszáz, a legkülönbözőbb fegyvernemből való tiszt vonult a menettel, melynek ezen részét a 32-dik és 86-ik gyalogezred mozgó kordonja vette körül.

A notabilitások és a tisztikar mögött Biline Hugó vezérőrnagy lovagolt a kivonult csapatok második szakasza előtt, mely állott a 23-ik gyalogezred egy zászlóaljából s egy üteg ágyuból.

Leghátul az Edelsheim-Gyulay nevet viselő veterán-egyesület haladt, zenekarral. Mögöttük még rendőrök jöttek s aztán egy sok ezernyi, összevissza gomolygó óriási néptömeg, a felbomlott, összeesapódó sorfalak, az oszló sokaság.

A gyászmenet a budai Vérmezőig haladt így. Itt a gyalogság és tüzérség letért a Vérmezőre, ott sortüzet adott, az ágyuk eldőrdültek. Jenő főherczeg és kísérete visszatért, a menet pedig tovább haladt a katonai temetőbe, hol a tábornokot ideiglenes sírba helyezték, míg a család által építendő mauzóleum elkészül.

A CHICAGÓI VILÁGKIÁLLÍTÁS.

Néhány hét mulva, május 1-én, megnyílik a Columbus világiállítást Chicagóban, Amerika felfedezésének 400-ados évfordulója alkalmából. Nem oly nemzetközi kiállítás lesz ez, minőt ma már csaknem évenként tartanak a földgömb valamelyik részén, hanem valóságos világkiállítás, a föld összes lakóinak csodás vásárpiaza, minők voltak a mult évtizedekben a londoni és párisi nagy kiállítások. Avagy talán még azoknál is egyszerűbb. A hírharang ezer meg ezer változatban hangoztatja, hogy ez az óriás kiállítás olyan lesz, a melyet még soha nem rendeztek. S nincs is lehetetlenség benne. Hiszen maga a város, a hol tartják, valódi világcsoda. Hatvan évvel ezelőtt még csak három kis kunyhó állott Chicagó helyén s még 40 évvel ezelőtt is aránylag kis város volt, melynek nevét csak közeli vidékein ismerték; de a legutóbbi népszámláláskor (1890) már egy milliónál jóval több ember lakott benne, s Amerikában csak New-York, az egész földgömbön pedig összesen csak hat város volt népesebb. S mondják, hogy a lefolyt harmadfél év alatt ez a népesség újra

Kösz György pillanatnyi felvétele.

BÁRÓ EDELSHEIM-GYULAY LIPÓT TEMETÉSI MENETE AZ ANDRÁSSY-ÚTON.

A törzskari tiszték és a huszárság báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter által vezényelve.

csak becsé és haszna még korántsem érte el a lehető emelkedés tetőpontját. A tartalmas füzeteit tizen-négy rajz kíséri, melyek *Benczúr Béla*, *Cserna Károly*, *Dörre Tivadar*, *Háry Gyula*, *Jantik Mátys*, *Nádler Róbert*, *Rauscher Lajos* és *Vágó Pál* művészeinktől valók. — Az osztrák magyar monarchia irásában és képmében a m. k. államnyomda kiadásában és Révai-testvérek bizománnyában jelenik meg. Egy-egy füzet ára 30 kr. Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben.

Az *Athenaeum* Kézi Lexikona befejezéséhez közeledik. Most megjelent 37., 38. füzeteiben a V. betű derekig haladt. Két átszámlálási táblát is találunk a 38. füzetben, egyik a pénzértékek átszámlálására, másik a súlyok, mértékek és pénznemek összeállítására. A mű egy pár hét alatt be lesz fejezve.

Az *Ujság*, a hírlapírás műhelyéből, írta *Szomaházy István*. A Pesti Napló adta innapi mellékletét előfizetőinek a 182 oldalra terjedő könyvet, mely az újságírásról és az újságírókról szól. Szomaházy, ki eleven tollú tárczíró, apróra elmondja, hogyan készülnek a hírlapok, mennyi mindenféle összeköttetés, érintkezés és hányféle ember munkája, találékony elméje szükséges ahhoz, míg elkészül egy-egy szám. Lerajzolja a zsurnalisztika életét, a különféle szakmákat, a szerkesztőkön, ciklírókön, tárczírókon, rovatvezetőkön, színi kritikusokon, riportereken keresztül egészen a könyvtárosok-ig és vidéki levelezőikig, közbeszúrva egy-egy adomást s egy-két vonással jellemezve a magyar napi zsurná-

vel. Itt van Koburg Klementina mesteri arc képe, aztán Dollinger, a bajor pap-agitátor, Luitpold bajor regens hercege, Gladstone, Minghetti volt olasz miniszterelnök, Liszt Ferenc, Heyse Pál, Hohenlohe herceg, két igen érdekes női arckép, egy pár pastel-kép egészítik ki a becses és a művészek tanulmányozására is oly érdemes gyűjteményt. Az első teremben *Scheherezskai* Vladimir lengyel festő nagy képe van kiállítva: „Szibériába száműzött longyelek”, megható kompozíció, mely egy börtön-féle helyiségben pihenő száműzött karavánt mutat, lelki és testi szenvedésektől elgyötörve. A magyar festők közül *Lotz Károly* (egy szép női arcképpel), *Telepy Károly*, *Molnár József*, *Kinnach László*, *Pállik Béla*, *Pálffy Ozelesztin*, *Mannheimer Gusztáv*, *Konek Ida*, *Neogrady Antal*, *Györök Leo*, *Tahy Antal*, *Ujházy Ferenc*, *Angyalffy Erzi*, *Kubányi Lajos*, *Koskó Jenő*, stb. vesznek részt.

MI UJSÁG?

A negyedik híd a fővárosban. A miniszterelnök a fővárosi nagyobb építkezések ügyében tanácskozást hívott össze, mely e hó 4-ikén, Wekerle miniszterelnök elnökelete alatt a negyedik híd építésében is határozott. E határozat nagyon fontos Budapestnek nemcsak forgalmára nézve, hanem világhíres jellegére is. Régi óhaj, hogy a fővárosnak legyen oly utvonala, mely a várost átszelve, egyenesen kivezet a

bevetelének évfordulóján lesz, mely az idén pünkösdi ünnepére esik. A részletekre nézve a honvédegyesületnek április 8-ikára kitűzött közgyűlése fog intézkedni. A szép szoborra a hölgyek által megindított gyűjtésből Zala György díszes bronz koszorút készített, melyre a nemzeti kaszinóban kitett iven is 845 frtot irtak alá eddig. Zala, a szobor alkotója, az utólag megrendelt koszorút stilszerű összhangzatba hozta a már felállított emlékművel.

A koszoru hegyétől a leomló szalag végéig négy métert tesz ki átmérőben s mely bronzba öntve ugyanannyi métermázst fog nyomni. A koszorút Zala darabonként erősíti a szobor alapzat szegletére, a mi több napi munkába kerül. Maga a koszoru egyike Zala György legsikerültebb műveinek. Az egészek az összeállítás, a babér és palma mellett a beszélő virágok, csupa szimbolikus növények: róza, lilium, állomhozó mák, krizantemum, harangvirág, lóbusz, napvirág, a mik mind egy-egy eszmét jelképeznek, — tömeges összeállításban, nagy dekoratív hatással tanuskodnak a művész költői fel-fogásáról. A koszorúról lecsúszó szalag pedig, melynek egyik ága az utolsó lépcsőn visszahajlik, a legszebb hullámos motívumokat mutatja.

Arany szobrának leleplezése. Arany János szobrát a nemzeti múzeum előtt valószínűleg május 14-ikén leplezik le, mikor a tud. akadémián nagygyűlésének ünnepi ülése lesz. A gyűlést fogja

Sarah Bernhardt „Tosca” 1-ső felvonásában, a készülő templomi kép előtt.

Sarah Bernhardt „Tosca” 4-ik felvonásában, Scarpia holtteste fölött.

Sarah Bernhardt „A kaméliás hölgy” 5-ik felvonásában.

lisztikának kiválóbb alakjait. Az ügyesen irt könyv csinos kiállításban és vignett-képekkel ellátva jelent meg.

Bosznában, elbeszélések, írta *Farkas Emőd*, ki termékeny fiatal író, s rövid idő alatt a harmadik kötetet adja közre a katonai életből. Mert ez az új kötet is leginkább a Boszniában levő magyar bakák foglalkozik, de egy pár rajzban a bosnyák népet és szokásait is rajzolja, novellisztikus események keretében. A kötet egyes darabjai ezek: „Az ezredes leánya”, „Jönnek a cigányok”, „Extra világban”, „II. Króznus”, „A jósó”, „Bucsuóú”, „Háremben”, „A hősök”, „A bosnyák menyasszony”, „A három Jugovics”, „Riadó”. (Megrendelhető 1 frtjával Robi-csek Zsigmond bizománnyában.)

Uj zeneművek. Nádor és Bárd budapesti zenemű-kereskedése kiadásában megjelent: „Cine Mintye”, Margitay Dező pályanyertes népszimfóniáinak összes dalai, zongorára szerd D' Amant Leo, ára 2 frt. — „Hat eredeti dal”, szerd D' Amant Leo; ára 2 frt.

Kiállítás a műcsarnokban. A műcsarnokban a legjelesebb arcképfestők egyikének, a bajor *Lenbach*-nak műveiből összeállított gyűjtemény s ezenkívül több hazai festő képe látható most az e napokban megnyitott tavaszi kiállításon.

Lenbach, ki Bismarcknak is kedves embere, többnyire előkelőségeket fest a halhatatlanság számára. A jellemző, a kifejezés ereje az, a mi *Lenbach*ot az első művészek közé emelte; szinte sokan szeretnék változtatásnak. A híres ember legújabb arcképe is van a gyűjteményben, egy híres ember legújabb arcképe, ebből az esztendőből; egy pasztelképen ismét Bismarck arca jelenik meg a közvetlenség melegségé-

Dunához. Mikor az Andrássy-ut terve fölmerült, akkor foglalkoztak az eszmével, hogy a lánchídtól nyissanak egy széles utat, de a lipótvárosi bazilikát és még néhány nagy palotát kellett volna lerombolni, így tehát a nagy költségektől visszariadtak. Most, hogy a kormány a belvárost hiddal akarja összekötni a budai részzel, a nagy út vonal eszméjét újra fölkarolták. A kerepesi-ut, a hatvani-utca önként kínálkozik e célra, de a hatvani-utca és a Duna közt nagy kinsajátítások szükségesek. Tökéletesen egyenes vonalnak utjában áll — egyéb épületeken kívül — a régi városháza és a belvárosi plébánia-templom, vagy pedig ha ez utóbbit meg akarják kímélni, a paristák nagy épülete. A költségek így felülhaladnak a 7 milliót. A másik terv szerint a hatvani-utca kisse részt hosszabbítvának meg, s akkor le kellene rombolni a kuria egy részét, a szűk Sebestyén-utczát, a Duna-utczának egyik felét, az ut a templom keleti oldalán jutna az eskü-térhez, s a Dunaparton még a plébánia épület is áldozatul esnék. Ez a terv körülbelül 6 és fél millióba kerülne. A tanácskozás ezt a tervet fogadta el s Wekerle miniszterelnök is mellette volt. A hidak építésére összesen 7 millió van. Ebből 3.400.000 frt a vármá-hatéri hídra tartatik fenn, az eskü-téri hídra maradna a többi, melynek költségeire a főváros még 2 millióval járulna.

A budai honvédszobor koszorúja. A budavári honvédmélek leleplezése május 21-ikén, Budavár

követni a leleplezés, melynél b. *Eötvös Loránd* akadémiai és szoborbizottsági elnök mond beszédet, *Szász Károly* pedig ünnepi ódát szaval. Az ünnepélyen valószínűleg jelen lesz családjával József főherceg is, ki lelkes tisztelője volt a költőnek, a ki élete utolsó éveiben sokat időzött a Margit-szigeten. A szobor talapzatát védő fabódát most bontják szét, hogy a szobor egyes alakjait elhelyezhessék. Arany ülő szobra, Toldi és Piroksa alakjai bronzba öntve készen vannak az öntő műhelyben s a szoborbizottság már átvette azokat a szobormű tervezőjétől *Strobl* Alajos tanártól. A bronz alakokat pár nap alatt elhelyezik a talapzaton.

Petőfi szülőháza. Az írók és művészek társasága megvásárolta volt *Kis-Körösön* Petőfi szülőházát. A társaság azonban feloszlván, néhány nappal ez előtt a kegyeletes emlékü egyszerű házacska Kis-Körös város tulajdonába került. Az ajándékozó társaság nevében *Kalosi József* budapesti törvényszéki bíró márczius 31-én adta át azzal a kikötéssel, hogy a városnak kötelessége lesz a házat megőrizni és jókarban tartani. Az ajándékról szóló szerződést *Bolyó Kálmán* királyi közjegyző készítette.

Jókai Mármoros-Sziget városának közgyűlése is egyhangulag diszpolgálul választotta.

A milleniumi kiállítás. A kiállítás csoportozatai már megalakultak, s mindenik hozzá kezdett a munkához. *Lukács Béla* kereskedelmi miniszter a kiállítás területének legmegfelelőbb beosztási tervére pályázatot hirdetett, és 38 tervet érkezett. Ezeket az akadémiák nagy tömegben közszemlélre teszik, hogy minden érdeklődő foglalkozhasson a fontos kérdéssel. A kiállítás számára igénybe veszik a városliget nagy részét, benne lesz a tó is a szigetekkel, a Ste-

fanía-utat pedig áthidalják. A főbejárat mindjárt az Andrássy-út sarkolatánál kezdődik, a hol az első épület az igazgatóság palotája lesz. Az út egyenesen a nagy szigetre visz, a hol a fürdő van. Az itt épülő híd egyszerűsággal történeti emlékeknek szolgál, különböző szobroknak. Altalában a két szigeten lesz berendezve a történeti kiállítás, a fegyverekkel, az egyházi és egyéb archaeologiai műtárgyakkal. Árpád szobrát alkalmasint a híd és a bejárat közt állítják föl. A szigeten néhány nevezetes műemlék mását és romokat terveznek; a történelmi kiállítás helye a vajda-hunyadi vár utánzása lesz. A néprajzi tárlatnak alkalmasint a Széchenyi-szigeten jut hely, a partszélen pedig a halászlát és hajóépítési kiállítást rendezik be. A mostani iparszarnok alkalmasint a mezőgazdaságot vagy a gépek csoportját foglalja magába. A kiállítás központjában az új korsolya-tér szemeltek ki, itt gyűlhet össze a közönség, ez lesz a korzó. Terveznek ide mulató helyeket, szobán van, hogy színházat is állítsanak. Az egyes épületek és pavilonok elhelyezése még nincs eldöntve, de annyi bizonyos, hogy az 1896-iki kiállítás mind kiterjedésben, mind az épületek számában és díszében nagyon felülmúlja a volt kiállítást.

Irányi síremléke. Irányi Dániel síremlékére márczius végeig 6083 frt 31 kr. gyűlt be a magyar országos központi takarékpénztárhoz.

Jóteköny adomány. Gr. *Károlyi* Tibor az utóbbi időben jelentékeny adományokat szolgáltatott át művészi és jóteköny czélú egyesületeknek; így a képművészeti társulatnál is pályadíjakat tűzött ki, összesen 5000 frt erejéig. A jóteköny czélúakra fordított összeg huszonöt ezer frt. Ebből ötezer forint jut az országos lelenczház javára, háromezer forint az írói segélyegyletnek, kétezer forint a budapesti gyermekkorháznak, kétezer forint a mentő egyesületnek, stb.

Az Anker élet- és járadék biztosító-társaság Bécsben márczius 29-én tartotta gróf *Zichy Ödön* elnökelete alatt 34-ik évi rendes közgyűlést.

A jelentésből kitűnik, hogy a múlt évben 9843 halál és túlélesi ajánlat 25.791,858 frt tőkében és 8852 frt járadékban nyújtott be, ebből 8069 ajánlat 23.174,135 frt tőkében és 7294 frt járadékban bonyolított le és különösen az élet- és haláleseti biztosítások állománya a múlt évvel szemben a biztosítási tartam letelte, illetve a biztosítási összeg kifizetése törles és életseti biztosításokról időelőtti elhalálozás következtében esett biztosítások levonása után 4956 szerződésben 17.008,672 frt tőkével és 5179 frt járadékkal emelkedett, úgy hogy az év végével 78875 halál és túlélesi biztosítás 200.858,018 frt tőke és 71,257 forint járadék, hozzászámítva 210 fennálló baleset kötvényt és a még fennálló 7493 kölcsönös túlélesi társulási jegyzet 12.630,448 frt-jával, 86578 kötvény 213.488,467 frtal, és 71,257 frt járadék, valamint 1.936.000 illetve 1.941.000 baleset biztosító tőke és 745 frt napi kárpotlós maradt érvényben. Az 1892. évben halálesetek, visszavárások, életseti és járadék biztosítások után a kedvezményezetteknek 1.212,398 frt, a társulati tagoknak, a biztosításoknak halál esetére nyeresimény részszel és a túlélesi társulás alapján 3.437,708 frt, összesen 5.351,508 forint fizetett, a díjtartalék és biztosítási alap emelésére 4.952.462 frt fordított. A társulati tagok a részletben befizetett biztosított összeget és a biztosított tőke 21,06%-át mint nyeresimény részt kapták kifizetve. Az elhalálozás esetére nyeresiményrészszel biztosítottaknak nyeresiményül az évi díj 25%-a jutott. A társulat összes vagyona 45.352,336 frt. A befektetést illetőleg megjegyzendő, hogy a vagyon törvényes előírásoknak megfelelőleg bécsi és budapesti ingatlanokban, teleknyilvánvilág biztosított kölcsönökben, valamint értékpapirokban van elhelyezve. A részvényeseknek kamat- és osztalék czimén 140,000 frt jutott, míg a halál esetére nyeresiményrészszel biztosítottak osztalékajánlának emelésére 50,000 frt, a rendkívüli tartalékok emelésére 170,000 frt fordított. Mint a felügyelő-bizottság dicsőrelgel kiemelte, a társaság a legnagyobb elővigyázattal jár el és teljes figyelmét a biztosítási alap és járadék-díjtartalék emelésére fordítja.

Előfizetési fölhívás

VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK

1893. évi folyamára.

A „Vasárnapi Ujság”, a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, eredeti elbeszélések és életképek, részben illusztrálva, közöl *Jókai Mór*tól, *Mikszáth Kálmán*tól, *Baksay Sándor*tól, *Gyarmathy Zsigán*tól, *B. Büttner László*tól, *Petelei István*tól, *Szivos Bélától*, *Rákosi Viktor*tól, *Kacziány Géza*tól,

Kazár Emiltől, stb. — A külföldiek közül leginkább az angol, francia, orosz szépirodalom jelesebb elbeszélői műveit mutatja be.

A „Vasárnapi Ujság”, mint családi lap kiterjeszkedik a női munkakörre és divatra is.

A „Vasárnapi Ujság” társalapja, a most már 39-ik évfolyamába lépő „Politikai Ujdonságok”, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, hírszeállításban tárja az olvasó elé, s a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg, úgy hogy e lap, kivált vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben és megnehezíti, a napilapokat is lehetőleg pótolja.

A „Politikai Ujdonságok” újabbban mint képes ujság jelenik meg, minden száma a napi eseményekre vonatkozó több képet közöl.

A „Politikai Ujdonságok”-hoz, „Magyar Gazda” czimú, kéthetenként megjelenő gazdasági és kertészeti lap is van csatolva s ezen felül rendkívüli mellékletekkel is bővíti lesz a lapnak hetenként másfél s minden második héten két ívre terjedő tartalma.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

	egyes évre	előre	negyedévre
A Vasárnapi Ujság	—	8.—	frt 4.—
A Világkrónikával együtt	10.—	5.—	2.50
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	—	12.—	6.—
A Világkrónikával együtt	14.—	7.—	3.50
Osapán a Politikai Ujdonságok	5.—	2.50	1.25
A Világkrónikával együtt	7.—	3.50	1.75

Az előfizetések a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

MARKOVITS IVÁN, az országgyűlési gyorsiroda másodfőnöke, a hazai gyorsírás buzgó úttörője és terjesztője, meghalt e hó 5-ikén, Budapesten. Markovits volt az, ki a Gabelsberger-féle német gyorsírási rendszert a magyar nyelv szelleméhez alkalmazva átdolgozta, s ma már így az iskolákban, mint a gyorsírási gyakorlatban nagyon el van terjedve. Markovits 1838-ban Selmeczbányán született, s Bécsben mint joghallgató az ötvenes években ismerkedett meg a Gabelsberger-féle gyorsírással, melyet aztán oly sikerrel honosított meg itthon. Tankönyve, melyet először 1864-ben adott ki, azóta tíz kiadást ért. Az elhunyt az országgyűlési gyorsíródnak megalapítása óta több tanítványával együtt tagja, eleinte revizora, majd Könyvi Manó nyugdíjaztatása óta Fenyvessy Adolf mellett másodfőnöke volt. A gyorsírás terén kifejtett működéséért több külföldi egyetel tiszteletbeli tagjává választotta s a királyi Ferencz József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

Elhunytak még a közlelbbi napok alatt: *KNOTK József*, esztergomi kanonok, a Bakács-kápolna plébánosa, 72 éves korában. — *Zelisteyi Wlad Alajos*, Krassómege volt alispánja, 1848-as országgyűlési képviselő és nyug. kir. táblabíró, életének 73-dik évében, Német-Bogsdában. — *ADLER NÁNDOR*, kismártóni plébános, czimz. prépost, aranyismés pap, 77 éves korában, Felső-Kismártónyhegyen. — *VERES IMRE*, Biharvármegye egyik legöregebb református lelkesze, 81 éves korában, P. Tamásiban. — *SZÖKS JÁNOS*, az érmelléki ev. ref. egyházmegye esperese, mihályfalvai lelkeszégének 39-ik, életének 65-ik évében. — *SILLING KÁROLY*, cservenkai ref. pap, 54 éves korában. — *DR. PRÉPILICZAY DEZSŐ*, temesvári ügyvéd, Temesmegye tiszteletbeli főügyésze, Besenyei Ferencz országgyűlési képviselő sógora.

Baróti Huszár Mária, brünni alapítványi hölgy, kiterjedt család tagja, 62 éves, Meránban. — *ÖZV. HORVÁTH DÁNIELNÉ*, szül. Nagy Francziska, élete 84-ik évében, Ostf.-Asszonyfán. — *ÖZV. GYENES MÁRTONNÉ*, szül. Bartal Anna, 61 éves, Budapesten. — *SZÜCS LAJOSNÉ*, szül. Rák Janka, Szücs Lajos gimnáziumi igazgató neje, Zentán, 32 éves korában. — *LEYER LÖRINCZNÉ*, szül. Messner Amália, 24 éves, Budapesten. — *CSERNA LADIA*, id. Cserna Lajos leánya. Cserna Károly fiatal festőművész, lapunk rajzolójának unokanővére, 27 éves, Budapesten.

Szerkesztői mondanivalók.

Ne szegélyd. Ideál után. Van bennünk némi költői hangulat, bár kissé mindkettő zavaros. Az elsőben a költő biztatja kedvesét, hogy ne szegélye a világnak kimondani szerelmét, hirdesse magára tartott (talán inkább emelt) fövel, bár az emberek kikacsagják érte; mert az élet rövid, pár kurta év és fürteikbe ősz szá-

lak is vegyülnek. — Mi szükség arra, hogy a lány szerelmét hirdesse a világnak? A szerelem boldogsága nem abban áll, a nélkül is használhatják a gyorsan tűnő drága percek.

A völgyben. Megáldandák. Bornál. (helyesebben Bor mellett). Egy leány temetésén. Szerintünk is csak „kiesérlék”, de egyik másik reményre jogosított kiesérlék. Most azonban még sem tartalmilag sem a forma tekintetében nem állják ki a szigorúbb kritikát.

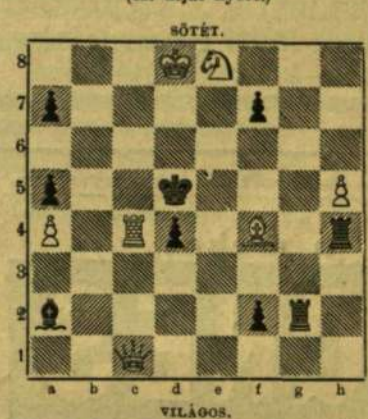
Krisztus a keresztfán. Máriahoz. Bár az erős hit meggyőző, sőt mondhatni szenvedélyes hangja szólal meg bennük, a győnye vesélessé miatt nem számíthatunk azok közé a vallásos költemények közé, melyeknek irodalmi értékük is van.

Nem közölhetők: Kibujdosó dala. Kósza Dani.

SAKKJÁTÉK.

1768. számú feladvány. Fuss O.-tól.

(II. díjat nyert.)

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” 13-ik számában közölt képtalány megfejtése: Rászállott a vadgalamb a zöld ágra.

Heti naptár, április hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israélita
9 V. A 1 Quasi mod. A 1 Dömötör	28 C. Husvétnap, 23		
10 H. Ezechiél pr. Ezechiél	29 Husvéthét, 24		
11 K. Leo pp. egyh. a. Leo	30 Husvétkedd, 25		
12 S. Gyula p. hv. Gyula	31 Hípcz, 26		
13 C. Hermenegild v. Hermenegild	1 Apr. Egy. M. 27		
14 P. Tibor vt. Juszt. Tibor	2 Titus, 28		
15 S. Anasztázia vt. Neszte	3 Nikéta apt. 29 S. sch. P.		

Holdváltás. ● Újhold 16-án 3 óra 35 p. d. u.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Egész selyem, mintázott Foulardokat (mintegy 450 különböző fajban), méterenként 85 krtól 3 frt 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 11 frt 65 krajczárig — sima, kockás, csikos, virágos, damaszkolt minőségben (mintegy 240 féle dispositió és 2000 különböző szín és árnyalatban) szállít postabér és vámmentesen **Henneberg G.** (es. kir. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben**. Minták postafordulólal küldetnek. Svájczka czim. levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Több mint egy 4 1/2 %-os jelzálog-befektetés 67. sz. példa: nem tontina.

A 1903. sz. kötvény a befizetett díjak után 35 éven át 4 1/2 % kamatos kamatot eredményezett s ezenkívül egy növekedő haláleseti biztosítást nyújtott.

Kiállított: 1887-ben. Kor: 32 év.

Evi díj: 122:35 dollár.

Biztosítási összeg — 5000 dollár
Nyeresimény-növekedés 35 év alatt — 6066
1892. évben kifizetett: 11.066 dollár

Az évi díj 4 1/2 % kamatos kamatozással elhelyezve, még akkor is csak 10993:50 dollárt eredményezett volna.

„The Mutual”

Biztosítási alap: 907 millió frank.
Magyarországi vezér-igazgatóság:
Budapest, Bécsi-utca 5. szám.

Dr. Lengyel Fr.-féle nyírfabalzsam.
Kir. szab. Svédhonra. 4867

Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyírfából kifolyik, ha annak törzseit megfürjük, emberemlékeztől óta mint a legkínosabb szegítő szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a felaláló utatissai szerint, balzsammá alakították át, csak akkor nyer egyúttal csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arczot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetően pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérre és gyöngyödé válik. Ezen balzsam kisméltja az arczon a ráncokat és himlőhelyeket, ifjú arczsín, bőrrák, fehérség, gyöngyöség és tüdősejt, a leg-
rövidebb idő alatt eltávolítja a szepit, májfoltot, anyajegyeket, orrvérsejt, bőrrákot a a bőr minden más egyéb tisztáltsá-
gait. Ara egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 ft 60 kr.
Dr. Lengyel orvosi BENZOE-SZAPPAN
a legalkalmasabb bőrpólo szappan, mely a bőrt gyöngyödé s
finomná teszi a hivatta van a nyírfabalzsam hatását előmozdítani.
Ára 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszerárban.
Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerár, Budapest,
király-utca 12. — Áradon: Ring S. gyógyszerár.

Hozánk legkedveltebb savanyúvize.
Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend
a mohai
ÁGNES
forrás.
Legjobb asztali és üdítőital. Kínáló szolgálatot tesz
az emésztési zavaroknál.
A Kolera-megbetegedés ellen préservatív
gyógyszernek bizonyult.
Főüzlet: Árkady-ut 23. BUDAPESTEN. Főüzlet: Károlyi-utca 18.
Édeskuty L.
Ugyanint minden gyógyszerárban, fűszerkereskedés-
ben és vendéglőben.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

A VIRÁGKERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.
SZERKESZTETTE
MORVAY KÁROLY.
208 ábrával.
Ára fűzve 1 ft 60 kr., kemény kötésben 2 ft.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

JÓKAI MÓR MUNKÁI. 137-146.
NÉPSZERŰ KIADÁS.
SZÍNMIŰVEK.

I. kötet (137-141) ára fűzve 2 ft. • II. kötet (142-146) ára fűzve 2 ft.
TARTALOM:
I. kötet. Milton. Dráma öt felvonásban. — Hős Pálffy. Drámai jelenetek három képből. — Szép Miklós. Színmű négy felvonásban, egy előjátékkal. — A bolondok grófja. Énekes bohóság három felvonásban. — Világkép leányok. Énekes népszínmű három felvonásban.
II. kötet. A gazdag szegények. — Népdráma három felvonásban. — A jó szívű ember. — Thespis kordája. — Földönjáró csillagok. Drámai prolog. — Olympi verseny. — Az aradi hősnők.

Legjobb fűmagvak
MAUTHNER ÖDÖN
magkereskedésben
Főüzlet: Árkady-ut 23. BUDAPESTEN. Főüzlet: Károlyi-utca 18.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

A KATHOLIKUS ORSZÁGOS AUTONOMIÁRÓL.
Irtá
Csorba Ferencz.
Ára fűzve 30 kr.
Postán bérmentve megküldve 35 krajczár.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent:

KISFALUDI KISFALUDY KÁROLY
MINDEN MUNKÁI.
Hetedik bővített kiadás. — A költő aczélmetszetű arcképével.
Sajtó alá rendezte
BÁNÓCZI JÓZSEF.
Hat kötet. — Ára fűzve 8 forint.

Kisfaludy Károly műveinek jelen 7. kiadása, melyet Kisfaludy életírója, Bánóczy József, rendezett sajtó alá, nemcsak új, hanem lényegesen bővített és javított kiadás. A nagy költőnek több ismeretlen verse, novellája, fordítása, prózai és drámai töredéke itt jelenik meg először, valamint most kerülnek először a közönség elé levelei — nem kevesebb mint 135 — melyek annyi új és érdekes vonással járulnak a költő és kora jellemzéséhez. Mindez Kisfaludy eddig ismert dolgozataihoz képest egy jókora kötetre valóval gyarapítja műveit. A többi szöveg mellett nem kevésbé fontos a jobb összevetés alapszik. Egy új életkép, tájékoztató előszó és többrendbeli jegyzetek is emelik e kiadás becét, úgy, hogy bátran állíthatni, a ki Kisfaludy Károly műveit már bírja, az is, ha teljes és hí Kisfaludyt akar, rászorult ez új kiadásra.

legbiztosabban megszerzi és fentartja

Leichner zsirpóra
Leichner hermelin-póra
E híres arczporok a legmagasabb női körökben s a legelső művésznők által előszeretettel alkalmaztatnak; a bőrt iles vagy poros levegő ellen megvédi, s fiatalos, viruló kinézetet adnak neki. Csak zárt szelencékben a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31 és minden illatszert-kereskedésben.
Ovakodjunk az utánzatoktól.
LEICHNER L. illatszert-vegyész, a kir. udvari színházak színlátója.

NYERS VASELINE
Just és Társa, Bécs XII/2
plác szelencze 1 4 kilo
tiszt szilán, bérmentve, a
birodalom minden postállo-
mására 25 vagy 50 kílós köb-
ben, 40 illusztr. 35 krajczár
kilónként Bécsből v. Zámbról
(Erdélyben) elvitve, Ismét-
eladónak his csomagolások.

Legjobb és Leghíresebb
Pipere Hőlgypor
La VELOUTINE
Különleges Rispor
BISMUTHAL VEGYÍTVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

EZREK MENNEK CARLSBADBA,
hogy rossz gyomrukát kirepérálják és újra jól emésztésnek és
erre elkütnének — néha hiába, egy vagyont; pedig ezt a célt
otthon kényelem, használata által, melyas ételt meg-
emésztési segít
és a gyomort rövid időn tökéletesen helyreállítja. — Az ön
pepsinborom kedves íze, és hatása ki nem marad. Egy üveg
ára 1 ft 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 ft.

Rozsnyay Mátysz, gyógyszerész,
művegyészi laboratoriuma Áradon.
Ugyanott kapható: Vasas chinabor. 1 üveg 1 ft 20 kr., 5 üveg
franco küldve 6 ft és Serail-arczkenőcs szepit ellen egy
tégely 70 kr., franco küldve 1 ft 5 kr. 4715

A HAJ és SZAKÁL SZINE
„Eau de Kala“ segélyével.
Teljesen ártalmatlan, a haját és szakált erősíti s 15
napon át való használat mellett visszazajda annak ere-
deti színet. Barna, gesztenyeszín és világos
barna ára 4 ft, fekete és szőke ára 5 ft.
Magyarországi főraktár:
Budapest, király-n. 12 Török József gyógyszerár.

A magyar kir. államvasutak gőzhajózási vállalata.
MENETREND.

Érvényes 1893. évi március hó 7-ikétől.

I.
A Dunán Vukovár és Ujvidék között vegyes
szolgáltatásban és pedig péntek kivételével na-
ponta (83 km.)

Felfelé.

Indulás Vukovarról (vasut)	reggel 4.30
Novoselléről*	5.00
Oppátovázról*	5.40
Bukinból	5.50
Sáregrádról	6.00
Illokrol	6.20
Palánkáról	7 után
Cserevicsről	7 »
Futakról	8 »
Erkezés Ujvidéken	8.30
	9 után.

Felfelé.

Indulás Ujvidékről	délután 1.00
Futakról	1.40
Cserevicsről	2 után
Palánkáról	4.00
Illokrol	4 után
Sáregrádról	4.30
Bukinból	5.30
Oppátovázról*	6.00
Novoselléről*	6.30
Vukovár (város)	7.20
Erkezés	7.30 u.

Jegyzet. A gőzös csatlakozik Vukovárról az
indulásnál: a Bród és Dálya felől, illetve a Borovó-
ról 1 óra 12 p. és 2 óra 50 p.-kor éjfel indul 4812.
illetve 4814. sz. vonatokhoz; az érkezésnél: a Bor-
vára, illetve Bród és Dálya felől 12 óra 5 p. és 2 órakor
éjfel indul 4811. és 4813. sz. vonatokhoz; Ujvidéken
az érkezésnél: Budapest felől a 11 óra 6 p.-kor d. e.
induló 907. és Zimony felől a 4 óra 19 p.-kor d. u. induló
906. sz. vonatokhoz; az indulásnál: Budapest felől a
9 óra 15 p. d. e. érkező 912. és Zimony felől a 11 óra
16 p.-kor d. e. érkező 907. sz. vonatokhoz.

II.
A Száván, B.-Rácsa—Mitrovicza s Sabác között
vegyes szolgáltatásban és pedig kedd kivételével
naponta (74 km.)

Felfelé.

Indulás Sabáczról	reggel 5.00
Klenákról*	5.15
Jarák*	6.20
Mitrovicza (város)	6.30
(szerb)*	7.20
Szavaparton	7.40
Erkezés	8.00
Indulás	8.20
Bossutról*	9.20
Bosna-Rácsán	10.20
Magyar-Rácsán*	10.20

Felfelé.

Indulás Bosna-Rácsáról	délután 11.00
Bossutról*	11.40
Erkezés Mitrovicza-Szavapart	délután 1.00
Indulás	2.00
városról	2.15
Szerb-Mitroviczáról*	2.15
Jarákról*	3.00
Klenákról*	4.15
Erkezés Sabáczon	4.30

Jegyzet. A gőzös menetrendszerű érkezésnél és
indulásnál csatlakozik Mitrovicza-Szavaparton, illetve
Mitroviczán India—Budapest—Zimony felől, valamint
India—Budapest—Zimony felől a 12 óra 47 perckor d. u.
és 2 óra 35 perckor d. u. induló 4612. és 4611. sz. vo-
natokhoz. Vinkoveze, illetve Bród és Eszék felé a 4602.
sz. vonat Mitroviczáról 6 óra 52 p. este indul.

III.
A Dunán, Belgrád és Gradistje között vegyes
szolgáltatásban (114 km.)

Felfelé.

Minden kedden, csütörtökön és szombaton.	
Indulás Belgrádról	reggel 5.30
Szemendriáról	8.15
Dubroviczáról	9.10
Kostoláczról	9.50
Bázisáról	10.40
Erkezés Gradistjére	11.20

Felfelé.

Minden hétfőn, szerdán és pénteken.	
Indulás Bázisáról	délután 9.00
Kostoláczról	10.00
Dubroviczáról	délután 11.00
Szemendriáról	12.50
Erkezés Belgrádon	5.00

Jegyzet. A gőzös csatlakozik Bázisán az ér-
kezésnél: a 11 óra 45 perckor Budapest felől induló
4705. sz. vonat, az indulásnál: a 3 óra 50 perckor
Budapest felől érkező 1702. sz. vonat.

PARIS
GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS
Ingyen és Bérmentve

küldjük a legújabb divatot tartalmazó nagy
illusztrált Catalogust a nyári évadra.
Megkeresések czimzendők:

JULES JALUZOT & Co
PARIS

Ugyancsak bérmentve küldetnek a Prin-
temps orias raktáran levő szövetek mintái,
arat és fajt lehetőleg meghatározni kérünk.
Expediitio Magyarország részére
portmentesen 25 franktól kezdve és kívánat-
ra ömmentesen 15 0/0 fölemeléssel méter-
árakért, 20 0/0 minden más árért.

Továbbító-és vámkezelési házunk: Salz-
burgban, Mozartplatz, 4.
Levelezés Magyar nyelven.

Valódi szellőztetés,
nyáron hűvösebb
levegő, kivált a
hűlőszobákban; té-
len jobb mele-
keltetés. Önmű-
ködő szellőz-
tető, 2-12 rugós
(tápláló) minden
fűtőszobát alkal-
mas; hűtő lég-
sűrűn záródva a
szobából ki-
csúszta ki a fűtőt
és rossz levegőt;
nappali, háló-
szobák, kony-
hák, étkezők-
ban, pinceszé-
kben és irodákban
alkalmazható. 8-12 márká.
4X6 méterre 1-6 rugós szellőztető
8-12 márká, előlege. Kész-
vételre, szállítás 6 m.-től
kezdve, kérünk térvázlatot.
Terveztet ingy. Nepp J., 20 év óta
szakmunkás, Leipzig - Plagwitz.

Faj-ebeek!!
Világhírű
régí nevezetes telep.
Alapított 1861-ben.
50 nemes faj.

Seyfarth Arthur,
első német faj-tenyésztő intézet
Köstritzben (Németország).

Számos európai udvarnak szállítója,
a legmagasabb kitüntetésekkel jutal-
mazva; szállít jeles specialitásokat
modern rendezvények, luxu-
süz, vadász- és sport-
kutyákból. — Nagy gyűjtemény
bernathegyi newfoundlandi
mastiff, német dogge, bul-
dog, terriers, collies, ver-
ebek, fűrészek, vadász-
brockler- és bork-ebekek,
uszkárok, málta, zutler,
majomfejű és mopszkutyák-
ból, őrekek stb. előkelő.
Jótállás mellett csupán 1-r. minde.
Jeles nagy választék. Előre rendeli
ajánlatok minden országból. Sok
száz közönséi írt hercegi és gróf
házakból, legmagasabb tekintélyek-
sől és királyoktól. Gondosan il-
lusztrált album 50 illusztrációval
díj nélkül. Eredeti fényképek ki-
tűntetett kutyafajtákról, 1 ebe. és
25 miniatúr. 3 márká. Érdekes il-
lusztrált munka: »Der Hund und
seine Rassen, Zucht, Pflege und
Dressur« (Az ebe és annak fajai, neve-
lése, ápolása és idomítása) 5 márká.
Kivitel minden villárgyárban.

Hirdetések elfogadta-
nak a kiadó-hivatal-
ban, Budapest, IV.,
egyetem-utca 4. sz. a.

50 év óta sikerrel használta tik!
Szeplőket és májfoltokat, valamint
az összes
bőrtisztítási célokat
biztosan eltávolítja az
Eszéki Spitzer Kenőcs
és az
eszéki Salvator szappan
Valódi minőségben csak a
VÉDJEY. 5214

DIENES J. C.-féle

gyógyszertárban
Eszéken, felsőváros.

1 tégely Spitzer kenőcs 35 kr.
1 üveg „ mosdóvíz 40 kr.
1 darab Salvator szappan 50 kr.
1 doboz Lyoni rizspor 3 színben 50 kr. és 1 ft.

Figyelemztetés. Csak akkor valódi, ha fenti
törvényileg beiktatott védjeggyel el van látva
és kéri a t. cz. közönség csakis Dienes-féle
eszéki kenőt és szappant kéri és elfogadni.

Főraktár Budapest:
TÖRÖK JÓZSEF úrnál
Király-utca 12.

WALLA JÓZSEF
cementáru-gyára
építési anyagok raktára

Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 13. sz.

Vallalkozik:
GRANITRAZZO,
BETONIROZÁSOK,
CSATORNÁZÁSOK,
SZÖKÖKUTAK,
CZEMENT-LAPOK ÉS
MOZAIK LAPOKKALI
KÖVEZÉSEK
elkészítésére stb.

Raktárt tart:
KERAMIT LAPOK,
KELHEIMI LAPOK,
METTLACHI LAPOK,
TERRACOTTA-ÁRUK,
KÖFEDÉLPEP,
TÜZÁLLÓ TEGLAK,
KEMÉNY RAKVÁ-
NYOKBÓL stb.

Gyári raktára a
gartenau Port-
landi cement és
vázhatlan mész-
gyárnak.

Gyári raktára a
gartenau Port-
landi cement és
vázhatlan mész-
gyárnak.

PSERHOFER J.-féle gyógyszerár
Bécsben, I. kerület, Singerstrasse 15. szám alatt „zum goldenen Reichsapfel“
vértisztító labdaccai

melyeket azelőtt »Egyetemes labdacok«-nak neveztek jogosan megér-
demlik ez utóbbi nevet mivel ezek a labdacok nagyon sok betegségben használhatók
kínáló hatással. Ezek a labdacok sok évtized óta vannak általánosan elterjedve és ke-
vés olyan család van, mely egy kis készletet ne tartana otthon ebből a kintőnő házi-
szerről. Számos orvos ajánlja ezeket a labdacokat háziázernek különösen ama bajok
ellen, melyek rossz emésztés és székrekedés által támadnak, u. m.: epekerin-
gés zavara, májbaj, bélgengesség, felfújódások, az agyban való vértol-
lás, aranyér eseteiben stb. Vértisztító tulajdonságuknál fogva különös jó hatásal
vérszegénységben és az ebből eredő betegségekben: sápadtságban, ideges
fejfájásban stb. A vértisztító labdacok hatás enyhe, fájdalmat nem okoznak és így
a leggyöngébb betegek és gyermekek is bízást vehetnek.

Ezen vértisztító labdacok több mint 100 év óta tisztá és hamisítatlan minőségben
kaphatók az »arany birodalmi almához« czimzett gyógyszerárban Bécsben Singer-
strasse 15. szám a., és egy 15 szem labdacot tartalmazó doboz (skatulya) ára 21
o. e. Egy csomag, melyben 6 doboz van, 1 ft 5 krba kerül; bérmentetlen utánvételi
küldéssel 1 ft 10 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el.
Az összeg előbbeni beklüdelésnél (ni legjobban postautalványval eszközöltek)
bérmentes küldéssel együtt: 1 csomag 1 ft 25 kr., 2 csomag 2 ft 30 kr., 3
csomag 3 ft 35 kr., 4 csomag 4 ft 40 kr., 5 csomag 5 forint 30 kr. és 10 csomag
9 ft 30 krba kerül. — E kívül még mindennemű megbízások elfogadhatók a
leggyorábban és legelőszöbben teljesítettnek az »arany birodalmi almához« czim-
zett gyógyszerárban: Bécs, Singerstrasse 15. sz. a.

Csak azon labdacok valódiak, melyeknek használati utasítása
J. Pscherhofer aláírásával van ellátva és ezen aláírás minden doboz
fődelén vérsben van nyomtatva. Raktár Budapest, Török József
gyógyszertárban, Király-utca 12. sz. a.

BUDAPESTI CZÉGEK.

KOLLERICH PAL ÉS FIAI

első magyar 4099
sodronyszövet-fonat és
szitaárny-gyáraIV., Ferenc József-rakp. 21.
Ajánlja számos kiállításon első
díjakkal kitüntetett gyártmányait

CALDERONI és Társa Budapest.

Toronyórakat

legelősebben, legújabb és legjob-

ban készíti: 5002

Mayer Károly L.

órágyára,

Budapest, VII., Kazinczy-u. 3.

Képes árjegyzékek bérmentve.

LATZKOVITS A.

(Budapest, Váci-utca 22)

speciális készítője jó szabású férfi-ingeknek
dús választék franczia és angol férfi-dívat-
és finom szövött áru cikkekben.Legmagasabb
PÉNZ-KÖLCSÖNÖK
SORSJEGYEKREés egyéb
ERTÉKPAPIROKRA
elősebben mint bárhol kaphatókKORMOS GYULA
ÉS TÁRSAbank- és váltó-üzletben,
BUDAPEST,
V. Dorottya-utca 5. szám.

KERTÉSZ TÓDOR

bel- és külföldi

műiparúrok raktára.

BUDAPEST

Dorottya-utca 1. sz.

Kívánatra új nagy képes ár-
jegyzéket bérmentve küld.

SCHOTTOLA ERNŐ

Budapest (Foncière-palota).

Peronospora fecskendők,

rugyanta tömlők, kerti fecskendők,

és kutak raktára.

VÉRTESSI SANDOR

udv. illatszerár „Vénusz”

Krisztof-tér 8. sz. a. Budapesten.

Ajánlja gazdagon felszerelt illat-raktárát, mindennemű angol és
francia illatszerkeket, hajkenőcs, olaj- és szappan-neműeket,
ugyanígy nagy választékban bel- és külföldi toalette-cikkek.

Neuschlosz Ödön és Marcel

parket-gyára. Budapest, V., Felső-rakpart 10.

Ajánlja kitűnő minőségű puha- és keményfa padozatait.

Számos kitűntetés. Nagy készlet.

Mintalapok, árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A MAGYAR ASPHALT RÉSZV.-TÁRSASÁG

Andrássy-út 30.

Elvállal nedves lakások szárazzártatási

és minden néven nevezendő asfalt-

burkolási munkákat.

KÜHNE E.

gazdasági gépgyára Mosonban

Legjobb és legelősebb sorvető-gépek,

már is 12,600 példányban elterjedve.

Mindennemű gazdasági gépek nagy választékban!

Főraktár: Budapest, VI. ker., Váci körút 21-ik szám.

Fájós lábakra

ajánlom készítményemet

GERŐ ADOLF

cipész-mester

V., Fürdő-utca 2. sz.

Dianafürdő-épület.

GERŐ A.

A magyar királyi államvasutak gépgyára
legkitűnőbb szerkezetű és a versenyeken eddigelé legyőzhetlen maradt
gőzcséplőgarnitúráit,
hengerkazános lokomobiljait,
szalmakazalozó gépeit,
gőzkukoriczamorzsolítóit és Stibor-kőrfűrészeit
kedvező feltételek mellett ajánlja
a magyar királyi államvasutak gépgyára vezérügynöksége
Árjegyzék ingyen. BUDAPEST, VIII., József-körút 41. Árjegyzék ingyen.
Tévedések elkerülése végett, a levelezések, küldemények és megrendeléseknek, mindig csak az utóbbi cím használandó. — Vigyázzunk a címre! —

WEINWURM ANTAL
tenyképész első magyarország
chemigraphiai műintézete
Budapest, IV., Károly-utca 3,
készít mindennemű
czinkedezési, dörzöt
antotypia, phototypia,
chemigraphia és cito-
motypia útján. Alap-
rajzok, térképek, ha-
lózatok fotolitografiái
úton a legúj-
nyosab-
ban sok-
szorosít-
tatnak.
Külön
berendezés
házonkívül
való fény-
képfelvéte-
lekre.

Csak 10 forint!

Acort-citera.

Egy óra alatt megvanulhat.
Hanga csodálatos. Ára letele-
vel, dalokkal, gyűrt, kules és
kartonnal együtt 10 ft. Hozzá
65 népdal és chorál, ft 1.20;
dász, induló- és operaballad,
ft 1.20; tírol dalok ft 1.20;
egyházi énekek, ft 1.20. Hang-
jegyzék 60 kr. Hangsíp 30 kr.
Láda 45 kr. Képes tervrajzok
számos kiállításon díjazottak
és bérmentve.

Hennig Alfred, Lipse.

Csak a követelményekkel bi-
tosított a valódiságról.

Szigeti Lajos

szij és nyereggyártó

bőröndös.

Fenséges József főherceg és Coburg herceg udvari szállítója.

Budapest, VIII., Múzeum-körút 10.

A legnagyobb választék katonai és nyereg-
és nyergeszerkezetek előírás szerint juttat-
nyos árakon, ugyancsak civilnyergesek és
kocsió lösszerkezetek minden ismételt
megfelelő alakban és árában, csatolók, lovag-
vasak és botok, új bőröndök, szerszám-
és lőszertartó eszközök. — Képes kimerítő
árjegyzék külön katonai nyergeszerkeztől és
civil nyeregtől.

Tartalékos tiszt arak nyergeszerkeztől is kaphatnak.

Lényegre gépek nagy választékban. — Úrasági kocsiok díjjal ellátottak.

A legújabb kantárrugók kaphatók.

Szigeti Lajos

szij és nyereggyártó

bőröndös.

Fenséges József főherceg és Coburg herceg udvari szállítója.

Budapest, VIII., Múzeum-körút 10.

A legnagyobb választék katonai és nyereg-
és nyergeszerkezetek előírás szerint juttat-
nyos árakon, ugyancsak civilnyergesek és
kocsió lösszerkezetek minden ismételt
megfelelő alakban és árában, csatolók, lovag-
vasak és botok, új bőröndök, szerszám-
és lőszertartó eszközök. — Képes kimerítő
árjegyzék külön katonai nyergeszerkeztől és
civil nyeregtől.

Tartalékos tiszt arak nyergeszerkeztől is kaphatnak.

Lényegre gépek nagy választékban. — Úrasági kocsiok díjjal ellátottak.

A legújabb kantárrugók kaphatók.

TALÁLMA NYOK
szabadalmazását esz-
köeli mind. államban
Réthy János
nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
mellett). Legrégibb szabad. iroda. Telefon.

BRAZAY KÁLMÁN
SÓSBORSZESZ
készítménye
BUDAPESTEN
Múzeum körút 23. szám.

Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalról ki-
tűntetett sósborszesz-készítményem — kelendőségénél fogva — sok
utazásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azo-
kon címjegyeimet módosítom s arra két nyomtatásban saját házam
külső alakját veszem föl, bejegyeztetve azt egyszersmind védjegy-
ként a budapesti iparkamaránál.**SÓSBORSZESZ**Általánosan elismert kitűnő házi- és konyhai használatra alkalmas, a
bedörzsölés-
kenő-gyűrő-gyógymódnál (massage) igen jó hatású. Ajánl-
ható egyszersmind fogtisztító szerül is, a mennyiben a fogak
fényét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tisztá, szagtalan
ízt nyer a szesz elpárolgása után, ugyancsak fejmosásra is a
hajidegek erősítésére, a fejkörpaképződés megakadályo-
zására és annak megszüntetésére.

Egy nagy üveg ára 90 kr., egy kisebb üveg ára 45 kr.

BRAZAY KÁLMÁN

Budapest, IV. ker., Múzeum-körút 23. szám.

16. SZÁM. 1893.

BUDAPEST, ÁPRILIS 16.

40. ÉVFOLYAM.

Előfizetők feltételei: VASÁRNAPI UJSÁG és
POLITIKAI UJDONSÁGOK egyútt: egész évre 12 ft
fél évre — 6 ftCsupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 ft
fél évre — 4 ftCsupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 5.—
fél évre — 2.50Külföldi előfizetésekre a postallal
meghatározott viteldi is csatolandó.EGY ERDÉLYI SZÁSZ ÁLLAMFÉRFIŰ
A XVII. SZÁZADBÓL.ERDÉLY története alig ismer szerencsétle-
nebb korszakot, mint a 16-ik század
utolsó és a 17-ik század első tizede.
Rövid hat év alatt egymást váltják fel a kormá-
nyon Báthory Zsigmond, Báthory Endre, Mihály
vajda, ismét Báthory Zsigmond, Basta császári
tábornok, Székely Mózes, ismét Basta, Báthory
Zsigmond harmadszor és Basta harmadszor.Mindenik kormányváltozás vérözönt és pusztu-
lást zúdított a szerencsétlen országra.Bocskay trónralépése 1605-ben egy szebb
jövő reményét keltette fel; de a nagy fejedelem,
«a haza atyja» — mint őt egy szász évkönyvíró
is elnevezte, — még ugyanazon év folyamán el-
halt. Követte őt a fejedelmi széken Rákóczy
Zsigmond; de e hajlott korú, beteges fejedelem
hamar beleunt azon küzdelemben, melyet ellen-
felei támasztottak ellene s már két év múlva
leküszönt s átengedte a fejedelmi méltóságot
Báthory Gábornak.Báthory Gábor tizenkilenc éves ifjú volt,
midőn 1608 márczius 7-én a kolozsvári ország-
gyűlésen fejedelemmé választották. Fényes név-
vel óriási vagyont és nem közönséges nagyra-
vágást vitt azon fejedelmi székre, melyen már
négy őse ült, s honnan családjának és nem-
zetének egyik disze — Báthory István — a
lengyel királyi trónra emelkedett. Az ifjú kor-
nak még csak küszöbén, ragyogó külsővel, ha-
talmos testtel kiváló lelki tehetséget, fiatal
korához mérten valóban bámulatos ravaszságot
párosított; de a tettvágyat és nemes ambíciót,

WEISS MIHÁLY ELÉSESE A FÖLDVÁRI CSATÁBAN. (1612.) — A «Magyar történelmi életrajzok» legújabb füzetéből.

Béni olajfestmény után másolta Csorna Károly